

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA

2022

Karkkilan kaupunki
Vihdin kunta
Perusturvakuntayhtymä Karviainen

Sisällys

1. JOHDANTO	3
2. LASTEN JA NUORTEN KASVUOLOIT JA HYVINVOINNIN TILA	6
2.1. Karviaisen alueen väestö	6
2.2. Lapsiperheiden taloudelliset olosuhteet: Pienituloisuus, työttömyys ja toimeentulotuki Karviaisen alueella	10
2.3 Lasten ja nuorten koettu hyvinvoinnin tila	11
2.3.1 Kyselytutkimukset	11
2.3.2 Vihdin kouluterveyskyselytulokset	12
2.3.3. Karkkilan kouluterveyskyselytulokset	14
3. PALVELUJÄRJESTELMÄ JA RESURSSIT	19
3.1. Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kokonaisuus	19
3.2 Henkilöstöressurit lasten ja nuorten palveluissa TA 2022, Karviainen	21
3.3 Vihdin ja Karkkilan lasten ja nuorten palvelut TA 2022	23
3.4 Seurakunnat ja järjestöt	27
4. KEHITTÄMINEN JA TAVOITTEET	31
4.1. Lähtökohtia	31
4.2. Päämääränä hyvinvoiva perhe	32
Tavoite 1: Vahva vanhemmuus perheen perustamisesta alkaen	34
Tavoite 2: Tasapainoisesti kehittyvä leikki-ikäinen lapsi	36
Tavoite 3: Osallistuva ja oppiva kouluikäinen	39
Tavoite 4: Myönteiseen tulevaisuuteen suuntaava nuori	42
Lyhyt kooste kehittämistoimenpiteistä, joita toteuttamalla vahvistetaan lasten ja nuorten hyvinvointia	45
5. SUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA	48

1. JOHDANTO

Suomen ensimmäinen lapsistrategia on julkaistu vuonna 2021. Lapsistrategian avulla luodaan lapsen oikeuksia kunnioittava sekä lapsi- ja perhemyönteinen yhteiskunta. Lapsi- ja perhemyönteinen yhteiskunta investoi lasten ja perheiden hyvinvointiin. Hyvinvointia tukevat perheiden riittävä toimeentulo, perhe-elämän ja työn yhteensovittaminen, hyvät julkiset palvelut ja toimintaedellytykset paikallisella ja alueellisella tasolla sekä aktiivinen kansalaisyhteiskunta. (Valtioneuvosto 23.02.2021)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (lastensuojelulaki 12 §) laaditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laatiminen on kuntien lakisääteinen (Lastensuojelulaki 12 §, Opiskeluhoitolaki) tehtävä. Suunnitelma laaditaan ohjaamaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistyötä sekä lastensuojelun ja opiskeluhoitoon järjestämistä ja kehittämistä. Suunnitelmassa ja sen valmistelussa tarkastellaan lasten ja nuorten palveluja kokonaisuutena. Eri toimialat laativat suunnitelman yhteistyönä. Suunnitelman voi laatia kuntakohtaisesti tai useampi kunta yhdessä. Tässä suunnitelmassa huomioidaan myös nuoret (nuorisolain mukaisesti 29 ikävuoteen saakka).

Sosiaalihuoltolaki ja lastensuojelulaki painottavat voimakkaasti ennalta ehkäisyä, varhaista puuttumista sekä kunnan kaikkien toimijoiden roolia lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisessä ja suojelussa. Yhteisvastuullisuudella ja varhaisella tuella pyritään vähentämään lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tarvetta. Hyvät kunnalliset peruspalvelut ehkäisevät hyvinvointiongelmien syntymistä ja pyrkivät korjaamaan ja lieventämään jo syntyneitä vajeita. Samalla tuetaan ja turvataan kaikkien lasten ja nuorten hyvää, onnellista lapsuutta.

Osallisuus-käsitteen merkitys korostuu palveluita kehitettäessä. Osallisuus on terveyttä edistävää toimintaa, mikä on edellytys terveyden ja tasa-arvon kokemuksille. Osallisuuden väyliä ovat osallistuminen ja vaikuttaminen (Perustus-, Kunta- ja Nuorisolaki). Osallisuudella tarkoitetaan liittymistä, suhteissa olemista, kuulumista ja yhteisyyttä. Osallisuuteen kuuluu asiakaslähtöisyys, jossa asiakkaiden oma asiantuntijuus tunnistetaan mahdollisuutena. Asiakkaat voivat vaikuttaa omien palvelujen luomiseen ja kehittämiseen sekä kokoamiseen juuri silloin, kun he palveluja tarvitse-

vat. Siinä yhdistyvät asiakkaiden tarpeiden tunnistaminen, asiakaskokemus, asenteet, työntekijöiden ammattitaito ja olosuhteiden tuntemus. Osallisuus- ja vuorovaikutus ovat keskeisiä asiakaslähtöisen toimintakulttuurin muutoksen kehittämisessä.

Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (1§). Lain mukaan lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin (2§).

Ennalta ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevän lastensuojelun keinoja ovat tuki ja erityinen tuki esimerkiksi opetuksessa, nuorisotyössä, varhaiskasvatuksessa, äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun asiakkuuteen siirrytään vasta silloin, kun peruspalvelut ja sosiaalihuoltolain mukaiset tukitoimet on laadukkaasti järjestetty, mutta ne eivät riitä vastaamaan lapsiperheen, lapsen tai nuoren yksilöllisiin tarpeisiin. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat tehostetut avohuollon tukitoimet, perhekuntoutuksellinen työ, lapsen avohuollon sijoitus, kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto. Lastensuojelun avohuoltoa toteutetaan ensisijaisesti tehostettujen peruspalveluiden avulla.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, sen toteuttaminen ja seuranta antavat kuntapäätäjille ja palveluiden käytännön toteuttajille kokonaiskäsityksen lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja palveluista. Lastensuojelulain 12§:n mukaan kunnan on otettava suunnitelma huomioon talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Kunnanvaltuusto hyväksyy suunnitelman sekä seuraa ja arvioi sen toteutumista vähintään kerran valtuustokauden aikana. Valtuuston tulee ottaa suunnitelman toteuttaminen huomioon kunkin vuoden talous- ja toimintasuunnitelmassa.

Lastensuojelulain mukaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- Lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta
- Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
- Lastensuojelun tarpeesta kunnassa

- Lastensuojeluun varattavista voimavaroista
- Lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä
- Yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä sekä
- Suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta

Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki (12 §) kehottaa kirjaamaan suunnitelmaan

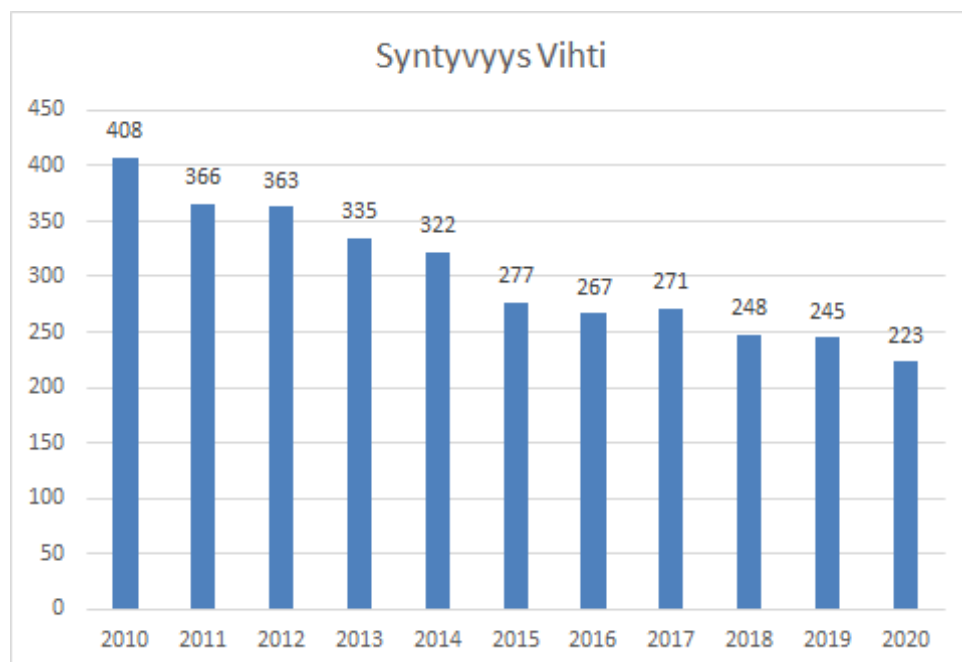
- opiskeluhuollon tavoitteet ja paikallisen toteuttamistavan keskeiset periaatteet
- arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta, käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista ja avustajapalveluista sekä tuki- ja erityisopetuksesta
- toimet, joilla vahvistetaan yhteisöllistä opiskeluhuoltoa ja opiskelijoiden varhaista tukea
- tiedot suunnitelman toteuttamisesta, seurannasta sekä opiskeluhuollon laadunarvioinnista

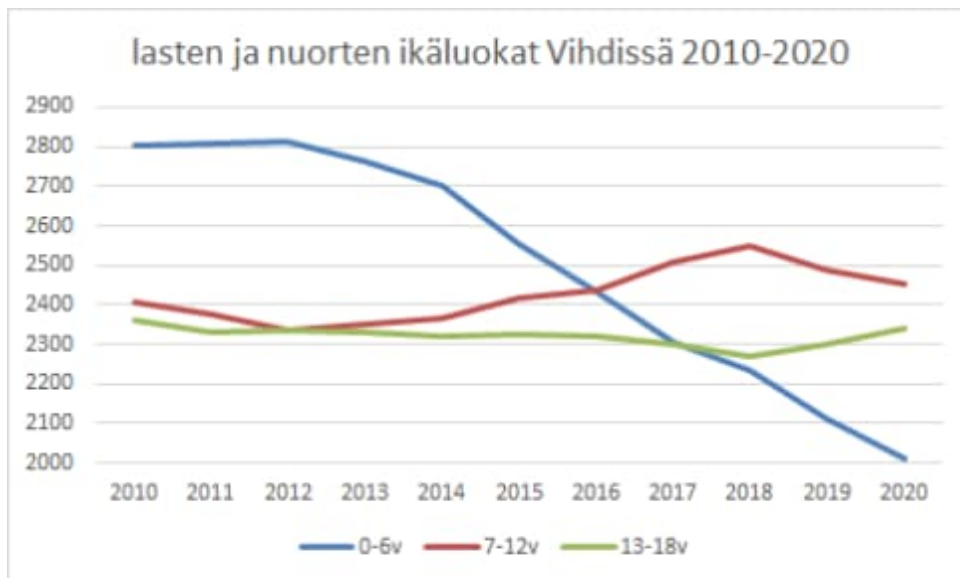
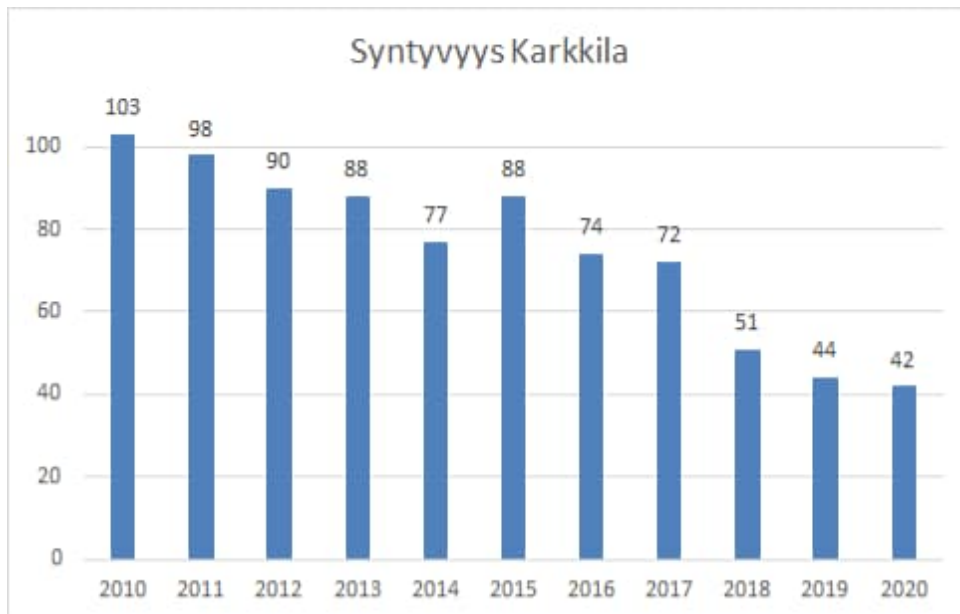
2. LASTEN JA NUORTEN KASVUOLOT JA HYVINVOINNIN TILA

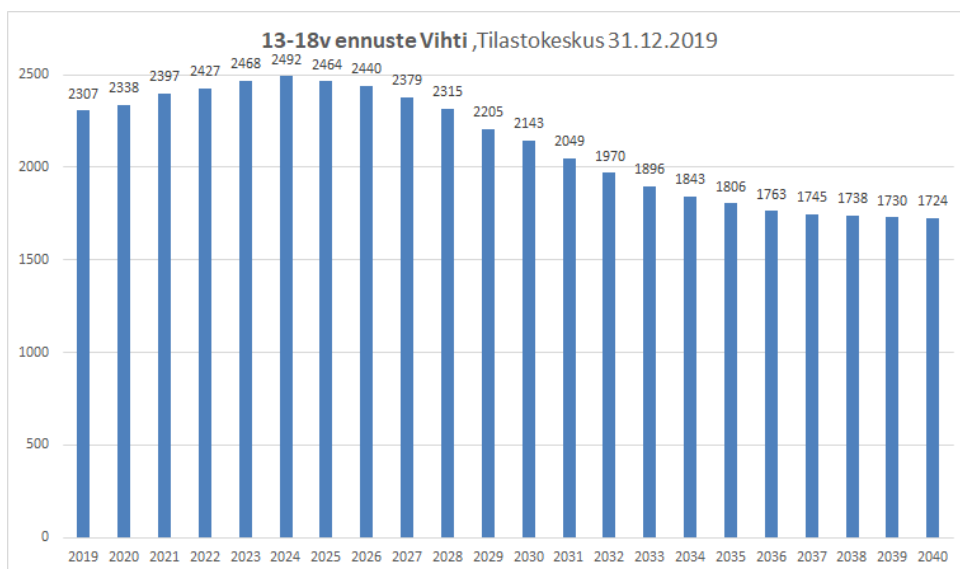
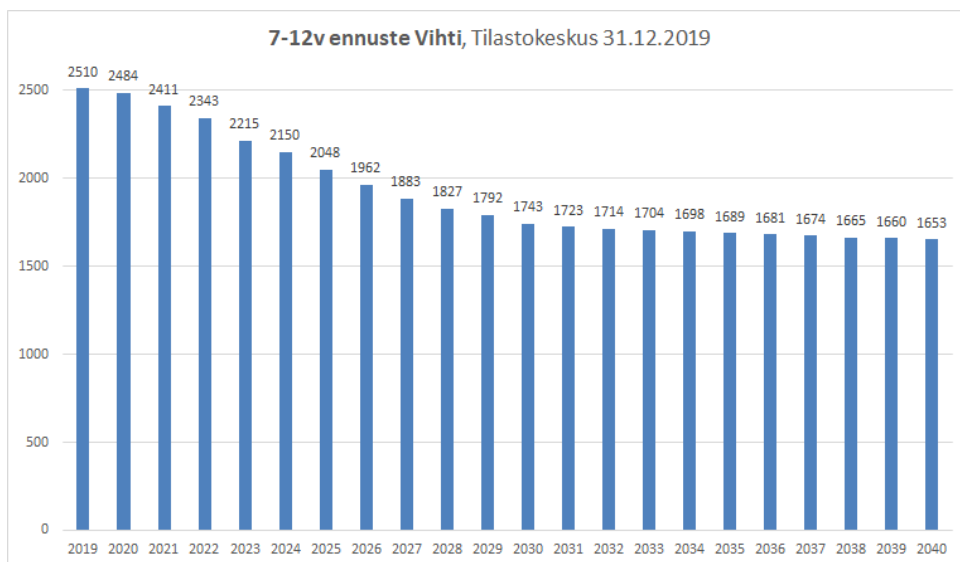
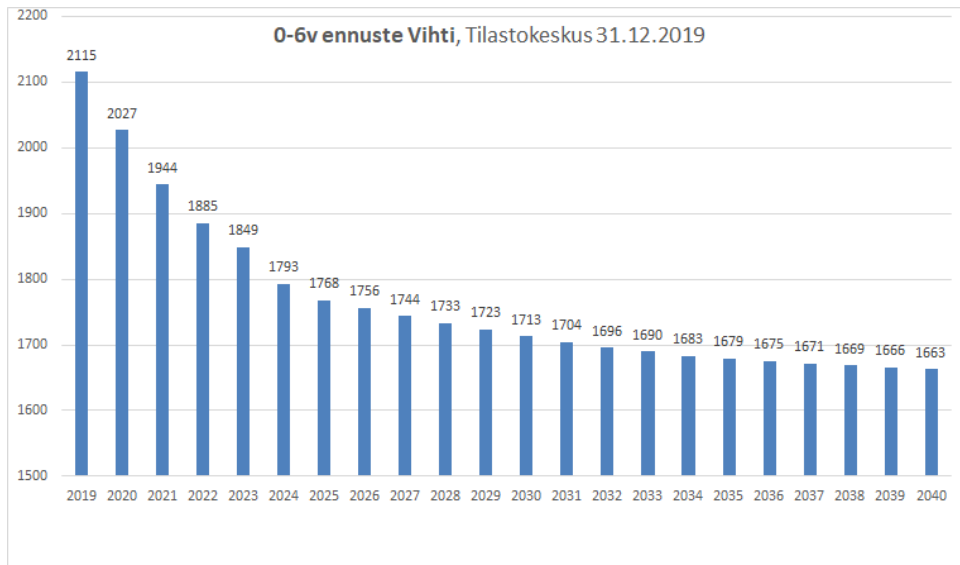
2.1. Karviaisen alueen väestö

Vihti ja Karkkila sijaitsevat pääkaupunkiseudun tuntumassa Uudellamaalla. Karviaisen alueen väestömäärä, n. 38 000, on pysynyt viime vuodet vakana. Karkkilassa väkiluku on kääntynyt hienoiseen nousuun, Vihdin väkiluvun kasvu on hidastunut, joskin parina viime vuonna hieman piristynyt.

Vihti on kuntastrategiassaan ottanut tavoitteeksi elinvoimaisuuden ja aktiivisuuden sekä tavoittelee prosentin vuotuista väestönkasvua. Myös Karkkila on strategiassaan asettanut tavoitteeksi asukasmäärän kasvun. Strategiaan on kirjattu asukkaiden hyvinvoinnista huolehtiminen vahvoilla sivistystoimen palveluilla ja monipuolisilla kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluilla. Vihdin kuntastrategia päivitetään vuoden 2022 aikana. Karkkilan uusi kaupunkistrategia on julkaistu 10.12.2021.

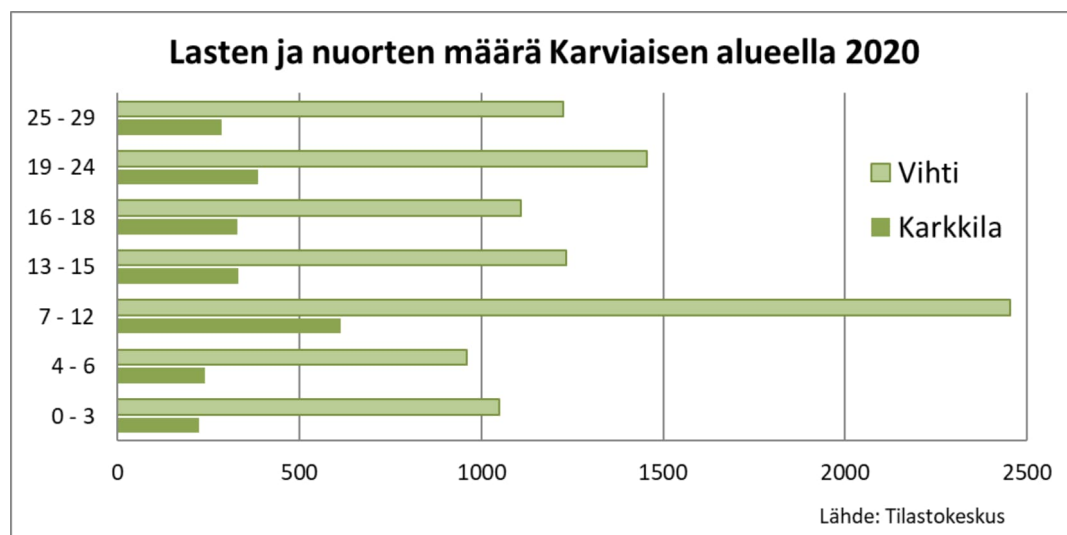

Lapsiperheiden osuus kaikista perheistä on (2020) Karkkilassa 47,2% ja Vihdissä 52,1%. Koko maan keskiarvo on 47,6%. Vihdissä on siis huomattavan paljon lapsiperheitä. Myös Karkkilassa osuus on melko lähellä koko maan keskiarvoa. Lapsiperheistä yhden vanhemman perheitä on Karkkilassa 28,2% ja Vihdissä 25,1% ja koko maassa 26,7%.

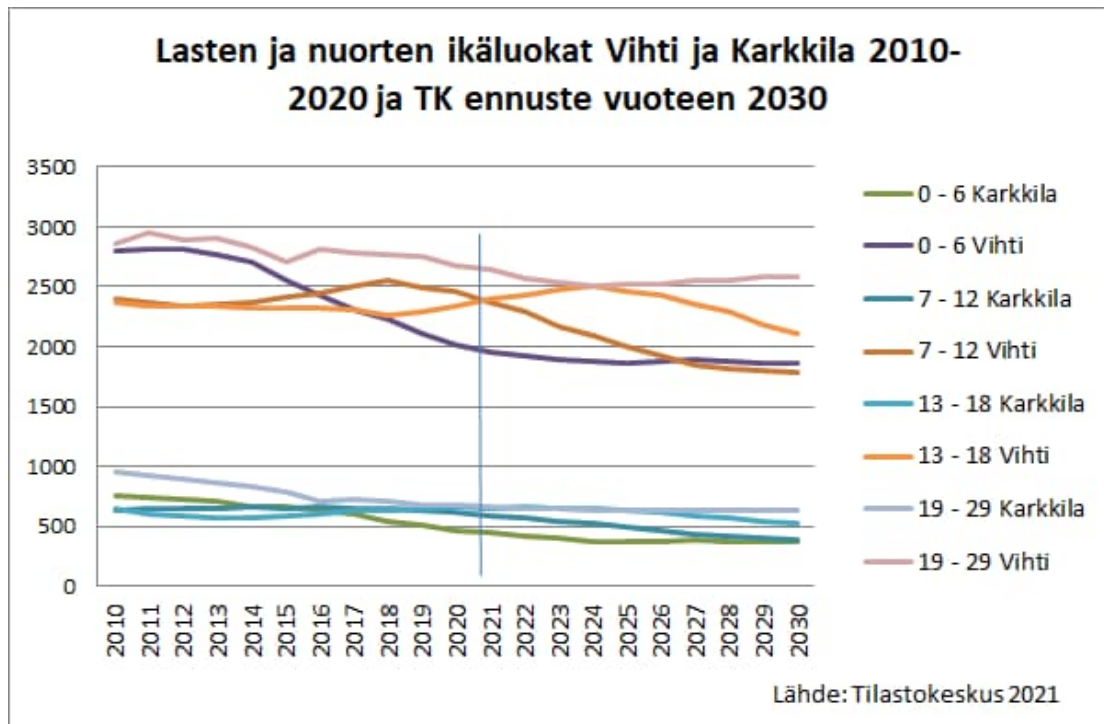
Syntyneiden lasten määrä on vähentynyt molemmissa kunnissa, Vihdissä hieman enemmän kuin Karkkilassa. Vuonna 2020 Karkkilassa syntyi 42 lasta, Vihdissä 223 lasta. Vuoden 2021 ennakkotilasto osoittaa syntyvyyden kasvaneen merkittävästi etenkin Vihdissä.

Alla olevassa taulukossa on eri ikäisten lasten ja nuorten määrät vuonna 2020 Vihdissä ja Karkkilassa.

Väestöennuste lasten ja nuorisoikäisten ryhmissä 2021–2025

Tilastokeskuksen vuonna 2021 julkaiseman edellisten vuosien kehityksen mukaan laaditun väestöennusteen mukaan lasten ja nuorten määrän ennustetaan laskevan voimakkaasti Karviaisen alueella. 0–6 -vuotiaiden määrän ennustetaan vähenevän Karkkilassa tämän ja viiden seuraavan vuoden aikana 440 lapsesta 378 lapseen, mikäli syntyvyydessä ei tapahdu muutoksia. Vihdissä muutos vuosina 2020-2025 on ennusteen mukaan 2008 -> 1868. 7-18 -vuotiaiden osalta Karkkilassa ennustetaan vähennystä 156 henkeä ja Vihdissä vähennystä peräti 333 henkeä. Myös 19-29 -vuotiaiden määrä laskee Karviaisessa, Karkkilassa 41 ja Vihdissä 150 henkilöllä.

2.2. Lapsiperheiden taloudelliset olosuhteet: Pienituloisuus, työttömyys ja toimeentulotuki Karviaisen alueella

Perheen taloudelliset vaikeudet heijastuvat usein myös lasten hyvinvointiin. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksen (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-742-8>) mukaan lasten ja lapsiperheiden köyhyys on alkanut yleistyä 2010-luvulla. Köyhyyden kasvu on viime vuosina ollut jyrkintä kahden huoltajan pikkulapsiperheissä. Toimeentulo-ongelmat heijastuvat lapsiperheissä parisuhteen ongelmina sekä monenlaisina huolina vanhemmuudesta ja lapsista. Jos toimeentulo on hankalaa, vanhemmilla on muita lapsiperheitä useammin parisuhdeongelmia ja he ovat useammin huolissaan omasta jaksamisestaan ja taidoistaan lastensa vanhempina.

Lapsiperheiden pienituloisuusaste on viimeisimmän, vuoden 2019 tiedon mukaan koko maassa 12,4. Vihdissä aste on 9,1 ja Karkkilassa 10,7. (Pienituloisuusaste on pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien alle 18-vuotiaiden henkilöiden osuus prosentteina kaikista alueella asuvista alle 18-vuotiaista henkilöistä. Pienituloisuuden rajana käytetään 60 % suomalaisten kotitalouksien käytettävissä olevan rahatulon mediaanista.)

Kouluterveyskyselyssä 2021 35 % karkkilalaisista ja 30,4 % vihtiläisistä 8.-9.-luokkalaisista arvioivat perheen taloudellisen tilanteen kohtalaiseksi tai sitä huonommaksi. Koko maan keskiarvo edellä mainitussa indikaattorissa vuonna 2021 oli 25,8 %.

Työllisyyskehitys on ollut suotuisaa molemmissa kunnissa ja työttömien osuus työvoimasta on laskenut viime vuosina. Karkkilan työttömyysprosentti vuonna 2017 oli 10,7 ja Vihdin 8,5. Molempien kuntien tilanne on maan keskiarvoa (11,5 %) parempi. Nuorisotyöttömiä (18–24-vuotiaat työttömät) on kuitenkin Karkkilassa 17,3%, mikä on koko maata (14,4) enemmän. Vihdissä nuorisotyöttömyysprosentti on 13,4.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita on Karkkilassa ja Vihdissä merkittävästi, ja määrä on kasvanut viime vuosina. Karkkilassa koulutuksen ulkopuolelle jää 14,2% 17-24-vuotiaista ja Vihdissäkin 10,5%. Koko maan keskiarvo on 8,3%. Nuorten ohjaaminen jatko-opintoihin on keskeistä sekä Vihdissä että Karkkilassa.

Toimeentulotukea saaneita lapsiperheitä on Vihdissä (vuonna 2020) 8,1% kaikista lapsiperheistä ja Karkkilassa 12,4% (koko maan tilanne 10,5%). Nuoria 18–24-vuotiaita toimeentulotukiasiakkaita on Karkkilassa 29,3% kaikista saman ikäisistä. Osuus on maan keskiarvoa (18,5%) suurempi. Vihdissä toimeentulotukea on saanut 20,5% 18–24 vuotiaista.

2.3 Lasten ja nuorten koettu hyvinvoinnin tila

2.3.1 Kyselytutkimukset

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos järjestää, joka toinen vuosi valtakunnallisen kouluterveyskyselyn. Kyselyssä tiedustellaan, millaisiksi lapset ja nuoret itse kokevat elinolonsa ja hyvinvointinsa. Tulokset ovat kuntien ja koulujen käytössä.

Lisäksi Karviaisen alueen neuvolat ovat osallistuneet vuonna 2018 THL:n toteuttamaan Lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut -tutkimukseen, joka tuottaa tietoa alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveydestä, hyvinvoinnista, lapsiperhepalvelujen käytöstä ja palvelukokemuksista. Tutkimustuloksilla tulee olemaan merkitystä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä, ja niitä tullaan tulosten valmistuttua käyttämään lapsiperhepalvelujen kehittämisessä sekä terveys-, sosiaali- ja koulutuspolitiikan suunnittelussa ja arvioinnissa.

Kouluterveyskyselyn lisäksi Vihdin ja Karkkilan yläkouluissa on toteutettu keväällä Koulukunnossa -hankkeen pilotoima FUNA-hyvinvointikysely seitsemäsluokkalaisille. Sama kysely toteutetaan uudelleen lokamarraskuussa 2021. FUNA-mittauksin pystytään tuottamaan alue- ja kuntakohtaisen tiedon rinnalle herkemmin muutoksiin reagoivaa koulukohtaista dataa oppilaiden hyvinvoinnista kouluissa tapahtuvan hyvinvointiön tueksi.

Hyvinvointisuunnitelman käytössä on nyt vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tulokset. Tuloksia on käsitelty lasten ja nuorten hyvinvointiryhmässä olennaisten kehittämiskohteiden löytämiseksi. Kyselyssä esiin tulleita ilon- ja huolenaiheita esitetään niiltä osin, kun ero verrattuna edelliseen kyselyyn tai koko maahan on selkeä. 4. ja 5. – luokan oppilaiden ikäryhmä oli kyselyssä ensimmäistä kertaa mukana vuonna 2017. Vuoden 2021 kyselyyn on lisätty ikäryhmälle joitakin indikaattoreita, joista tämän ryhmän osalta ei vertailutietoa aiemmista kyselyistä ole käytettävissä.

2.3.2 Vihdin kouluterveyskyselytulokset

Kouluterveyskyselyyn osallistuneiden perusopetuksen kaikkien ikäryhmien yleinen tyytyväisyys elämäänsä on laskenut huolestuttavasti edellisestä kouluterveyskyselystä. Mittausväliin mahtuu covid19-pandemia rajoituksiin, mikä taustamuuttujana osaltaan selittää hyvinvoinnin heikkenemistä niin alueella kuin koko maassa. Kolmannes ikäluokkaan kuuluvista koki yhteydenpidon vähentyneen kavereihin ja puolella oli kokemus, että yhteydenpito isovanhempiin oli vähentynyt. Vastaavasti perheen kanssa vietetty aika oli lisääntynyt. Vihdin osalta indikaattori tyytyväisyys elämään oli edelleen niukasti maan keskiarvon yläpuolella, mutta huomio tulee kiinnittää erityisesti tyttöjen hyvinvoinnin heikkenemiseen lähes kaikissa kouluterveyskyselyn indikaattoreissa.

4. ja 5. – luokan oppilaiden tuloksia

Oppilaat kokivat nyt olleensa mukana suunnittelemassa koulun asioita vähemmän kuin maassa keskimäärin. Indikaattorissa on laskua koko maan osalta mittausjaksolla 2017–2021 noin kymmenen prosenttia, mutta erityisesti tyttöjen kokemus osallistumisesta oli Vihdissä romahtanut vuoden 2017 tasosta peräti 17,7 prosenttia.

Harrastusten parissa vietettiin edelleen aikaa maan keskitasoa enemmän: kolmannes harrasti vähintään viitenä päivänä viikossa ja 90% ikäluokasta harrasti vähintään kerran viikossa. Tämän indikaattorin osalta paljon harrastavien osuus oli jopa noussut edellisistä mittauksista.

Yksinäisyyden kokemus oli kasvanut ikäluokassa edellisiin kyselyihin verrattuna merkittävästi ja oli suurempaa kuin maassa keskimäärin. Erityisesti tyttöjen kokemus siitä, että ei ollut yhtään hyvää kaveria sekä koettu yksinäisyys oli lisääntynyt. Viikoittain kiusaamisen kohteeksi joutumisen kokemus oli edelleen maan keskitasoa yleisempää, mutta kasvu oli jyrkempää kuin koko maassa. Erityisesti poikien kokemus kiusaamisen kohteeksi joutumisesta oli lisääntynyt. Myös kokemus siitä, että kiusaaminen oli pahentunut siitä (aikuisille) kertomisen jälkeen, oli lisääntynyt. Niiden lasten osuus, jotka olivat kokeneet seksuaalista kommentointia, ehdotte-

lua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana oli kaksinkertaistunut, tyttöjen kohdalla kasvu oli vieläkin suurempi.

Kokemus siitä, että opettajat ovat usein kiinnostuneita oppilaista ja siitä, mitä heille kuuluu, oli kasvanut koko maassa ja Vihdissä oltiin maan keskiarvojen tuntumassa. Mielialaan liittyvien ongelmien kokeminen oli lisääntynyt vertailujaksolla 2019–2021 huomattavasti. Erityisen suurta kasvua oli tyttöjen kokemassa ahdistusoireita kuvaavassa indikaattorissa. Vihdissä tytöt asettuivat selvästi maan keskitason yläpuolelle poikien jäädessä koko maan keskiarvon tuntumaan.

Ikäluokassa tapahtui edelleen merkittävästi enemmän tapaturmia koulussa tai koulumatkalla kuluneen vuoden aikana maan keskitasoon verrattuna, mutta ero oli kaventunut edellisiin mittauksiin verrattuna. Reilulla viidenneksellä oli univaikeuksia, mikä oli vähemmän kuin maan keskiarvo. Viikoittaista useamman tunnin yksinoloa ikäryhmällä oli edelleen muuta maata enemmän. Sosiaalista altistumista huumeille oli nyt vähemmän kuin maassa keskimäärin, mutta tyttöjen altistuminen oli kasvanut merkittävästi edelliseen kyselyyn verrattuna. Nettiriippuvuutta kuvastavissa indikaattoreissa oli kauttaaltaan kasvua, kolmanneksella lapsista oli ongelmia peli- tai nettiaikansa hallitsemisen kanssa. Vastausten perusteella perheiden olisi myös hyvä kiinnittää enemmän huomiota lasten ruokailutottumuksiin, erityisesti aamupalan syömiseen ja hampaiden päivittäiseen hoitoon.

8. ja 9. -luokan oppilaiden tuloksia

Aikaisempien kyselyjen ilonaiheena oli ollut 8.-9. -luokilla oli tyttöjen fyysisen oireilun väheneminen. Esimerkiksi päivittäisen ja viikoittaisen päänsäryn esiintyminen nuorilla on tasaisesti vähentynyt vuosien 2010 ja 2017 välillä. Nyt suunta oli selvästi kasvava, lähes kaikkien terveyteen liittyvien ongelmien osalta. Laskussa oli edelleen myös tupakoivien nuorten osuus ja tupakkatuotteiden kokeilu ja viikoittainen alkoholinkäyttö. Ylipainoisten määrä sekä kokemus omasta painosta ei sopivana olivat lisääntyneet. Omatoimista liikuntaa harrastavia oli enemmän kuin maassa keskimäärin, lisäksi vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus oli kasvanut. Koulun fyysiset työskentelyolot koettiin paremmiksi, mutta kokemus avun saamisesta oppilashuollon palveluiden kautta koettiin helpommaksi. oli laskenut selkeästi alle maan keskiarvon.

Suurin osa oppilaista koki edelleen työrauhan luokassa olleen hyvän. Vaikka opettajien koettiin olevan aiempaa vähemmän kiinnostuneita oppilaan kuulumisista, indikaattori oli huomattavasti yli maan keskiarvon. Opettajien koettiin myös rohkaisevan oppilaita mielipiteen ilmaisuun aiempaa enemmän. Koulutapaturmat vähentyivät edelleen.

Kokemukset siitä, että luokan tai ryhmän oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä oli pysynyt ennallaan, kun tarkastellaan sukupuolten kokemusta yhteensä, mutta ajanjaksona tyttöjen viihtyminen oli heikentynyt ja vastaavasti poikien lisääntynyt. Alle 8 tuntia yössä nukkuneiden määrä oli edelleen lisääntynyt, erityisesti tyttöjen osalla. Myös tyttöjen nettiriippuvuus kaikkien indikaattorien osalta oli lisääntynyt huomattavasti poikia enemmän. Nuuskan päivittäinen käyttö oli kokonaisuutena pysynyt ennallaan, mutta poikien nuuskaaminen oli lähes kaksinkertaistunut ja tyttöjen vastaavasti vähentynyt. Kaikkien tupakkatuotteiden käyttäminen oli yhteensä vähentynyt. Toiveikkuus tulevaisuuden suhteen oli keskimääräistä vähäisempää, elämän tarkoituksen mieltäminen oli puolella tytöistä hukassa.

Kiusaaminen ja keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa olivat lisääntyneet. Kokemus fyysisesti uhattuna olemisesta oli vähentynyt, mutta kokemusta seksuaaliväkivallan tai häiritsevän seksuaalisen ehdottelun tai ahdistelun kohteeksi joutumisesta mittaavissa indikaattoreissa oli huolestuttavaa nousua erityisesti tyttöjen osalta. Yli puolet tytöistä koki tulleen ahdistelun tai ehdottelun kohteeksi.

Myös KouluKunnossa -hankkeen toteuttama hyvinvointikysely syksyllä 2020 osoitti alueen seitsemäsluokkalaisten (tyttöjen) hyvinvoinnin olevan muuta Länsi-Uuttamaata matalammalla tasolla.

2.3.3. Karkkilan kouluterveyskyselytulokset

4. ja 5. -luokan oppilaiden tuloksia

Hyvää keskusteluyhteys vanhempien kanssa kokeneita oli Karkkilan 4.-5. -luokilla parantunut hieman. Tyytyväisten tai erittäin tyytyväisten osuus elämänsä oli laskenut n. 10 % vastaajista. Oppilaat myös kokivat, että kiusaamisen oli lisääntynyt, mutta saatu loppumaan vähenemään asiasta kertomalla. Kyselyssä nousi esiin myös, että n. 10 % karkkilalaisista lapsista koki terveydentilansa huonontuneen. 4,5% pojista ja 5,5 % tytöistä kertoi käyttäneensä jotakin tupakkatuotetta.

Huolenaiheina 4.-5.-luokilla oli mielialaan liittyvien ongelmien ja koulustressin kokemusten lisääntyminen. Vajaa kolmannes vastanneista ei syö aamupalaa joka arkipäivä, mikä vaikuttaa mielialaan ja jaksamiseen koulussa. Mahdollisuus keskustella aikuisen kanssa mieltä painavista asioista oli lisääntynyt. Myös Karkkilassa hampaiden harjaamisessa ja ruokailutottumuksissa on menty parempaan suuntaan. Huolestuttavaa oli sekä seksuaalisen viestittelyn ja ehdottelun sekä vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysisen väkivallan kokemisen nousu.

8. ja 9. -luokan oppilaiden ilon- ja huolenaiheet tuloksia

Yli 60 % opiskelijoista pitää koulunkäynnistään. Hyvä keskusteluyhteys sekä opettajien kanssa koulussa että vanhempien kanssa kotona on parantunut. Opettajien koettiin rohkaisevan mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla entistä enemmän. Elämänsä tyytyväisten osuus oli laskenut merkittävästi erityisesti tyttöjen osalta. Heitä oli nyt vain 13 %, kun edellisessä kyselyssä tyytyväisiä oli 23%. Myös 8.-9. -luokilla terveydentilan kokeminen keskinkertaiseksi tai huonoksi oli lisääntynyt erityisesti tyttöjen osalta 44 %:iin 26 %:sta. Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus oli lisääntynyt samassa suhteessa koko ikäluokassa. Ystävien saannin vaikeudet ovat lisääntyneet, tytöillä 23 %:lla ja pojilla 7 %:lla. Oppimisvaikeudet tuntuivat lisääntyneen kaikilla. Etäopetuksella lienee osuutensa asiaan. Positiivisen mielenterveyden kokemusta oli kuitenkin neljänneksellä.

Vuoden 2017 kyselyn tulosten vertailussa vuoden 2021 tuloksiin voidaan todeta oppilaiden kokemana, että opettajat olivat aiempaa kiinnostuneempia oppilaan kulumisista. Luokan tai ryhmän työrauha koettiin edellisen kyselyn suuruisena. Hampaansa harvemmin kuin kahdesti päivässä harjaavien määrä lisääntyi. 8.-9.-luokkalaisista 40 % ei syö koululounasta päivittäin. Kuitenkin yli puolet ilmoittivat sen olevan maultaan hyvää ja laadukasta.

Huolenaiheita 8.-9.-luokilla aiheutti seksuaalisen väkivallan kokeminen (21 %) vuoden aikana on lisääntynyt 50 %:lla. Myös seksuaalisen ahdistelun tai ehdottelun kokemuksia on 55 % tytöistä. Poikien osuus on n. 15 %. Huoltajien aiheuttaman sekä henkisen että fyysisen väkivallan kokeminen oli vähentynyt. Tupakoivien määrä on ollut pieni ja sekin on edelleen vähentynyt. Nuuskan päivittäinen käyttö on lisääntynyt, mutta alkoholin viikoittainen käyttö on vähentynyt. Huolestuttavaa on se, että niiden osuus, jotka ovat kokeilleet laittomia huumeita ainakin kerran, on noussut, samoin kuin tieto huumeiden saatavuudesta paikkakunnalta oli n. 61 %:lla.

Covid19-aika

Pandemia-aika on vaikuttanut moniin asioihin; yksinäisyyden kokeminen on lisääntynyt ja samalla yhteydenpito kavereihin on vähentynyt. Sillä voi olla vaikutusta myös vastauksissa ilmi tulleisiin masentuneisuuden ja ahdistuneisuuden lisääntymiseen. Myös oppimisvaikeudet lukemisessa, laskemisessa ja kirjoittamisessa ovat lisääntyneet sekä alakoululaisilla että yläkoululaisilla. Kuitenkin yli 10 % vastaajista kokee, ettei ole saanut tukea ja apua oppimiseensa.

Tarkempia tietoja eri indikaattoreista on luettavissa Kouluterveyskyselystä 2021 (ks. linkki) <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimus-ja-seuranta/terveys-ja-toimintakyky>

2.4. Erityistason palvelujen tarve

Perheiden, lasten ja nuorten ongelmien syventyessä tarvitaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Lastensuojelulain 11§:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu sekä lapsi- ja perhekoh- tainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Lastensuojelun on oltava laadul- taan sellaista, että se takaa lastensuojelun tarpeessa oleville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen heidän tarvitsemansa avun ja tuen.

Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on lastensuojelua järjestäessään oltava tarvittaessa yhteistyössä kunnan eri hallintokuntien, muiden viran- omaisten samoin kuin muiden kuntien ja kuntayhtymien sekä muiden pal- veluja järjestävien yhteisöjen ja laitosten kanssa riittävien ja tarvetta vas- taavien palvelujen järjestämiseksi ja asiantuntemuksen turvaamiseksi kunnassa.

Viime vuosina huolta on Karviaisen alueella aiheuttanut lastensuojeluilmoi- tusten ja lastensuojelun asiakasmäärien kasvu. Kasvua lastensuojeluilmoi- tuksissa on tapahtunut edelleen vaikkakin vähemmän kuin jaksolla 2015– 2017. Vuonna 2020 saapuneiden ilmoitusten määrä on laskenut hieman vuoden 2019 tasosta.

Samasta lapsesta on tullut viime vuosina useampia ilmoituksia. Tämä voi kertoa ilmoitusten tekemiskynnyksen madaltumisesta, mutta mahdollisesti myös entistä suuremmasta huolesta lasten hyvinvoinnin osalta. Käytän- nössä kaikilla lapsen arjessa toimivilla viranomaisilla on ilmoitusvelvolli- suus lastensuojelun tarpeesta (Ls 25 §). Perheiden sosiaalityön asiantunti- joiden tehtävä on toistuvasti tiedottaa ja kouluttaa viranomaisia menette- lyistä, joilla tehdään yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioi- miseksi tai lastensuojeluilmoitus.

Kun perheiden sosiaalipalveluihin saapuu yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi tai lastensuojeluilmoitus, arvioidaan välittö- mästi lapsen kiireellisen tuen tarve. Tarvittaessa lapselle laaditaan palve- lutarpeen arvio tarvittavassa laajuudessa yhteistyössä perheen ja muiden lapsen arjen kannalta tärkeiden toimijoiden kanssa.

Yleisimmät perusteet saapuneissa lastensuojeluilmoituksissa sekä tiedon- saanneissa lapsen tuen tarpeesta, vuonna 2020 Vihdissä olivat

1. Vanhempien päihteiden käyttö
2. Lapsen päihteiden käyttö tai käyttöepäily
3. Lapsen psyykinen vointi
4. Muu ilmoitusperuste
5. Lapsen rikollisuus

6. Perheväkivalta tai sen uhka
7. Vanhempien psyykkinen terveys
8. Vanhempien jaksaminen
9. Perheristiriidat
10. Lapsen koulunkäynti

Vuoteen 2019 verrattuna vanhempien päihteidenkäyttö sekä lapsen päihteidenkäyttö ja lapsen psyykkinen vointi olivat edelleen suurimpana huolena lastensuojeluilmoituksissa. Huomattavin muutos edelliseen vuoteen oli lapsen rikollisuuden nouseminen sijalta kahdeksan sijalle viisi. Vanhempien psyykkiseen terveyteen liittyvät lastensuojeluilmoitukset ovat nousseet sijalta kymmenen sijalle seitsemän, kun taas perheväkivaltaan liittyvät ilmoitukset laskivat sijalta neljä sijalle kuusi. Lapsen rikollisuus ja fyysinen vointi nousivat lapsen turvattomuuden ohi ilmoitusperusteena.

Karkkilassa yleisimmät perusteet 2020 olivat

1. Vanhempien päihteiden käyttö
2. Lapsen päihteiden käyttö tai käyttöepäily
3. Lapsen psyykkinen vointi
4. Perheväkivalta tai sen uhka
5. Lapsen koulunkäynti
6. Lapsen rikollisuus
7. Muu ilmoitusperuste
8. Lapsen fyysinen vointi
9. Lapsen turvattomuus
10. Lapsen väkivaltainen käyttäytyminen

Karkkilan osalta ei yleisimmissä ilmoitusperusteissa tapahtunut juurikaan muutoksia vuoteen 2019 verrattuna.

Lastensuojeluilmoituksen kohteena olevia lapsia vuonna 2020 oli Vihdissä ja Karkkilassa enemmän kuin koko maassa keskimäärin (8,1%): Vihdissä 9,0% lapsista oli lastensuojeluilmoituksen kohteena, Karkkilassa 10,5%. (THL)

Lastensuojelun avohuollon asiakkuuteen 2020 päätyneiden 0-17 vuotiaiden osuus on lisääntynyt Karviaisen alueella, kun koko maassa osuus on vähentynyt. Vihdissä se on 6,4 % lapsista ja Karkkilassa 9,1 %. Koko maan osuus on 3,8 %. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten osuus on kasvanut hieman koko maassa 1,6 % ja Vihdissä 1,2 %, mutta Karkkilassa säilynyt ennallaan 1,8 %. (THL)

Vanhempien päihteidenkäyttö on yleisin lastensuojeluilmoituksen peruste sekä Vihdissä että Karkkilassa. Vihdissä ja Karkkilassa toisella sijalla oli lapsen päihteidenkäyttö tai käyttöepäily.

Lastenpsykiatrian palvelujen tarve onkin Karviaisen alueella koko maan keskiarvoa suurempaa. Vihtiläisille ja karkkilalaisille 0-12 vuotiaille lapsille kertyy käyntejä erikoissairaanhoidon lastenpsykiatrian avohoidossa edelleen enemmän kuin koko maassa keskimäärin, vaikka vihtiläisten lasten käyntimäärät ovat laskeneet. Koko maan käyntimäärät tuhatta lasta kohden on 361,7. Vihtiläisille lapsille käyntejä vuonna 2020 kertyi 409,6 ja karkkilalaisille 424,7 käyntiä tuhatta lasta kohden. Palvelun saavutettavuudella lienee merkitystä myös käyttömäärään. (THL)

Jokseenkin sama tilanne on myös nuorisopsykiatrian avohoitokäyntien suhteen. Koko maan keskiarvo on 1215,2 käyntiä / 1000 13–17-vuotiasta kohden. Vihdissä käyntimäärät ovat lisääntyneet 1946,3 käyntiin/1000 nuorta ja Karkkilassa 1510,8 käyntiin. (THL)

3. PALVELUJÄRJESTELMÄ JA RESURSSIT

3.1. Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kokonaisuus

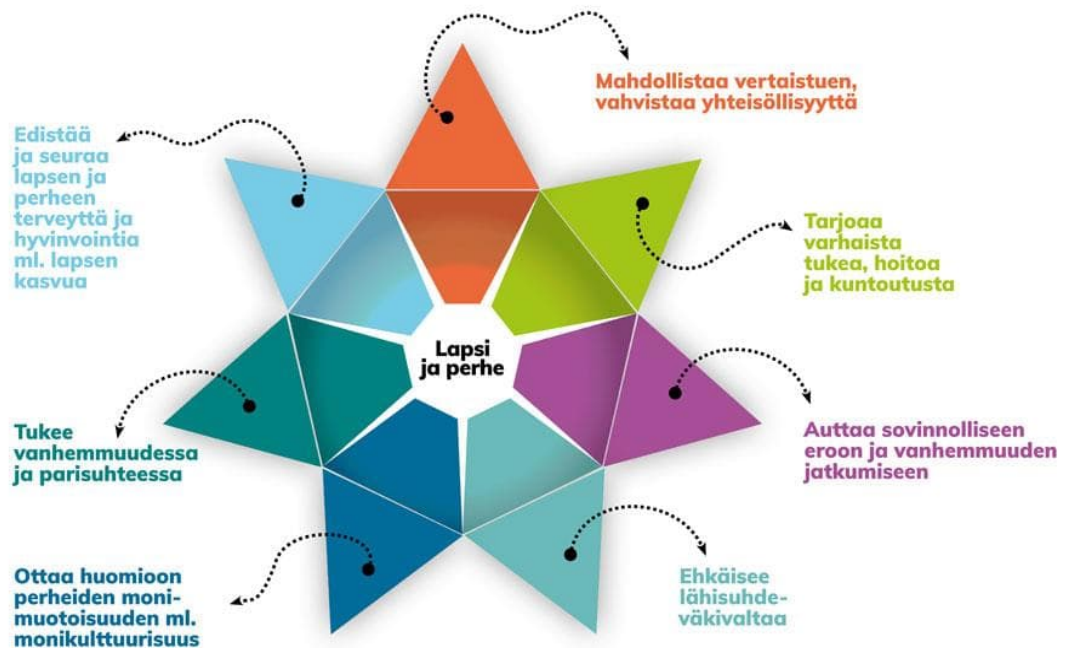
Ensisijainen oikeus ja velvollisuus huolehtia lapsen ja nuoren hyvinvoinnista ja kasvatuksesta on vanhemmilla. Palvelujärjestelmän tehtävänä on toiminnallaan turvata ja varmistaa hyvinvoinnin edellytykset. Lasten ja nuorten peruspalvelut, kuten neuvolat, varhaiskasvatus ja koulut, tukevat vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Kunnissa tarjotaan monenlaisia tukitoimia lapsille, nuorille ja perheille. Toimijoiden sujuvalla yhteistyöllä tuetaan lasta ja nuorta tämän tarpeista lähtevällä tavalla. Vanhempien ja muun lähiyhteisön sekä kunnallisen palvelujärjestelmän lisäksi lasten ja nuorten hyvän kasvun edellytyksiä tarjoavat myös erilaiset järjestöt ja vapaa-ajan toimijat.

Tavoitteena on, että lapsi ja nuori saa tarvitsemansa tuen ja avun peruspalveluissa mahdollisimman varhain. Toisinaan lapsen tai perheen tarvitsema apu voidaan toteuttaa peruspalveluissa tehostetuin järjestelyin, toisinaan tarvitaan erityisiä tukitoimia.

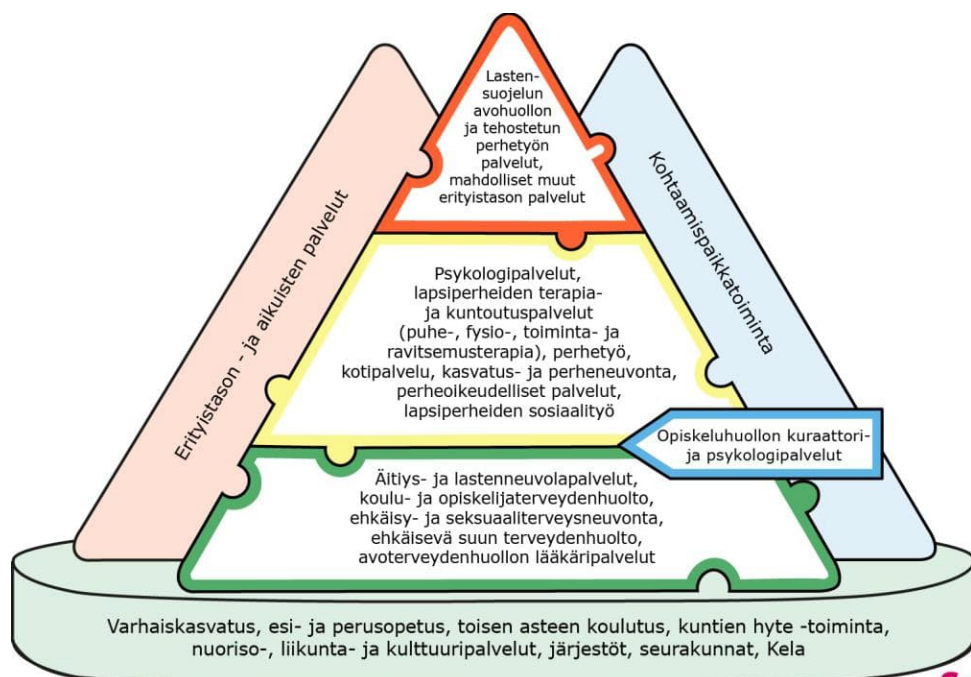
PTKY Karviainen on siirtynyt vuonna 2020 tuottamaan lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveysterveystoimintaa Perhekeskus- toimintamallin kautta. Perhekeskuksella on kiinteä yhteys alueen opiskeluhoito- ja psykologipalveluihin. Perhekeskuksen yhteistyöverkostoon kuuluvat kuntien varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen koulutuksen palvelut, kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminta, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalvelut. Yhteistyöverkoston keskeisinä toimijoina ovat myös järjestöt, seurakunnat, 3. sektorin toimijat sekä Kansaneläkelaitos.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialuetta kehitettäessä ollaan siirrytty systemisen toimintatavan käyttöönottoon. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan systeminen toimintatapa tukee tuloksellista, eettistä ja turvallista työskentelyä kompleksisissa tilanteissa. Yhtenäinen toimintatapa mahdollistaa yhteisen asiakastyön suunnittelun, joka huomioi myös riskit ja tarpeet laajemmassa systeemissä. Systeemisessä työskentelyssä oleellista on pystyä tekemään tavoitteellista työtä turvallisessa epävarmuudessa. Moniammatillisesti kaikki toimijat ymmärtävät, että tulemme aina elämään kontekstissa, joka on enemmän tai vähemmän epävarma. Systeminen toimintatapa mahdollistaa turvallisen toimimisen myös epävarmuudessa.

Karviaisen Perhekeskuksen tehtävät ovat oheisen THL:n valtakunnallinen ohjeistuksen mukaisia:

Karviaisen alueen palvelujärjestelmää tullaan kehittämään oheisen LU- hyvinvointialueen varten hahmotellun kuvan mukaisesti:

3.2 Henkilöstöresurssit lasten ja nuorten palveluissa TA 2022, Karviainen

Karviaisen perhekeskuksen palvelut koostuvat perheille, lapsille ja nuorille suunnatuista terveysneuvontapalveluista (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, äitiys- ja lastenneuvolat), kasvun ja hyvinvoinnin palveluista (perheneuvolapalvelut, terapia- ja psykologipalvelut, nuorisoaseman palvelut) sekä perheiden sosiaalipalveluista (perheiden sosiaalityö, lastensuojelu ja lastenvalvojapalvelut). Lisäksi lapsiperheille tarjotaan myös kotipalvelua, joka ei edellytä sosiaalityön asiakkuutta.

Alla olevaan taulukkoon on kuvattu perheiden palvelulinjan käytössä oleva henkilöstöresurssit ja mahdolliset asukas- tai kohdeväestömäärät. Mikäli palvelulle on määritetty mitoitussuositus, sekin mainitaan taulukossa.

Karviaisen henkilöstöresurssit:

	Henkilöstö	Lasta, nuorta / henkilö	Mahdollinen mitoitussuositus
<u>Äitiys- ja lastenneuvolat</u>		2470 0-6-vuotiasta	
Neuvolan terveydenhoitaja (äitiys- ja lastenneuvola)	11	22 synnyttäjää/th ja 224 lasta /th	76 synnyttäjää/th tai 340 lasta /th.
Neuvolan lääkäri	1,75	138 raskaana olevaa / lääkäri, 1411 lasta / lääkäri	max 600 raskaana olevaa / lääkäri, 2400 lasta / lääkäri
			Äitiys- ja lastenneuvolasuositus
<u>Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto</u>		Peruskoulussa 4604, toisella asteella 1232	
Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	10	590 / th	Peruskoulussa 600 jos yksi koulu, vähemmän jos useampi koulu. Kouluterveydenhuollon laatusuositus STM

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäri	1,8	3242 /lääkäri	Peruskoulussa 2100, 2500-3000 lukio, amo tai amk. Kouluterveydenhuollon laatusuositus, Opiskelijaterveydenhuollon opas STM
<u>Kasvun ja hyvinvoinnin palvelut</u>			
Puheterapiapalvelut	5		ei suosituksia
Toimintaterapiapalvelut	2		ei suosituksia
Psykologipalvelut	8		Koulupsykologi 780 koulu-laista tai opiskelijaa (la- kiehdotus 7.10.21)
Psykiatrinen sairaanhoitaja	3		Hope-luokat, Ankkuri
<u>Nuorisoaseman palvelut</u>			ei mitoitus suosituksia
lääkäri	1	n. 1 pvä/vko	
Psyk.sairaanhoitaja	2		
<u>Perheneuvolapalvelut</u>		as. luku 38 000	
psykologi	4		
perheneuvoja	3	1 työpa- ri/12600 asuk.	1 työpari (sos.tt. + psykologi) / 10 000 asukasta
Lastensuojelun tiimi: Sosiaalityöntekijä, erityis-sosiaaliohjaaja, sosiaaliohjaajat	21	9 Sos.tt 2 erityissos.ohj 9 sos.ohjaaja	Sosiaalityöntekijöillä lakisääteiset sitovat mitoitukset: 35 asiakasta / 1.1.2022
<u>Perheiden sosiaalipalvelut (SHL-mukaiset palvelut)</u>			30-50 asiakasta / sos.ohj Talentian suositus
Sosiaalitt,erityissosiaaliohjaaja, sosiaaliohjaaja	3 sos.tt 1 erityis-sos.ohj 3 ohjaaja		

Perhetyöntekijät	10		
Tukisuhdetoiminta	5		
<u>Lastenvalvoja</u>	1		

3.3 Vihdin ja Karkkilan lasten ja nuorten palvelut TA 2022

Vihdin kunnan palvelut

Varhaiskasvatusta säätelee varhaiskasvatustalaki ja -asetus (<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>), joita noudattamalla varhaiskasvatuksen palvelut ja resurssit järjestetään. Päiväkodissa tulee hoito- ja kasvatustehtävissä olla vähintään yksi henkilö, jolla on sosiaali-huollon ammatillisen henkilöstön ammatillinen kelpoisuus, enintään seitsemää kokopäivähoidossa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden. Alle kolmevuotiaiden osalta vastaava mitoitus on yksi kelpoisuuden omaava henkilö neljää lasta kohden. Varhaiskasvatuksessa työskentelee noin sata varhaiskasvatuksen opettajaa, 160 lastenhoitajaa, 30 avustajaa ja 8 varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. Päiväkodin johtajia on 11.

Varhaiskasvatustalveluita järjestetään sekä kunnallisena että yksityisenä päiväkotitoimintana ja perhepäivähoitona. Lisäksi Vihdissä järjestetään avointa varhaiskasvatustoimintaa sekä kerhotoimintana että avoimen päiväkotitoiminnan muodossa. Varhaiskasvatuksen toiminta-ajatus on seuraava: Vihdin kunta järjestää monipuolisia varhaiskasvatustalveluja joustavasti vihtiläisten lapsiperheiden tarpeisiin vastaten. Tavoitteena on mahdollistaa lapselle hyvä ja huoleton arki huomioiden hänen ainutkertaisuutensa.

Vihdin kunnan opetustalveluissa työskentelee noin 410 kasvatuksen ja opetuksen ammattilaista, joista suurin osa on luokanopettajia (121) ja aineenopettajia (88) sekä erityisopettajia ja erityisluokanopettajia (yhteensä 68), opinto-ohjaajia (7), tuntiopettajia (35) sekä kouluohjaajia (91). Koulun henkilöstön esimiehenä toimii koulun rehtori. Jokaisella opetusryhmällä on oma luokanohjaaja tai ryhmänohjaaja, joka ensisijaisesti seuraa koulussa oppilaan koulutyöskentelyä.

Kunnallista nuorisotyötä taustoittaa nuorisolaki. Lain mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja talveluja sekä tiloja yhteistyössä muiden palve-

luntuottajien kanssa. Vihdin kunnan nuorisopalveluissa työskentelee 6 nuoriso-ohjaajaa, 4 erityisnuorisotyöntekijää, nuorisokoordinaattori sekä hanketyöntekijöitä. Nuorisopalveluja johtaa nuorisopäällikkö. Vihdissä kunnallisen nuorisotyön kohderyhmään kuuluvat 10 – 29 –vuotiaat lapset ja nuoret. Työmuotoja ovat mm. avoin nuorisotilatoiminta, etsivä nuorisotyö, koulu- ja oppilaitos nuorisotyö sekä jalkautuva ja paikkariippumaton nuorisotyö. Nuorisotyön tavoitteena on tukea lasten ja nuorten hyvinvointia, ehkäistä syrjäytymistä sekä mahdollistaa osallisuuden toteutuminen mahdollisimman monipuolisilla ja saavutettavilla palveluilla.

Vihdin kunta tuottaa esi- ja perusopetuksen oppilaille sekä lukion opiskelijoille opiskeluhuollon palveluista kuraattoripalvelut. Opiskeluhuollon psykologi- ja kouluterveydenhuoltopalvelut tuottavat Vihdin kunnalle perusturvakuntayhtymä Karviainen. Kunnan opiskeluhuoltoa ohjaa ja johtaa kuntakohtainen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Ohjausryhmä toimii toimialat ylittävänä, monitoimijaisena ryhmänä. Ohjausryhmä valitsee vuosittaisen opiskeluhuollon yhteisöllisen työotteen painopisteen varhaiskasvatuksen ja opetuksen yksikkökohtaiseen monialaiseen työskentelyyn. Painopisteen valinta muodostuu indikaattori- ja ilmiöpohjaiseen tarkasteluun.

Kuraattori on koulun ja oppilaitoksen sosiaalialan asiantuntija. Kuraattori toteuttaa koulussa sekä yhteisöllistä että yksilöllistä opiskeluhuoltotyötä yhdessä koulun henkilökunnan sekä monialaisen opiskeluhuoltotyöryhmän kanssa. Kuraattori työskentelee sosiaali- ja terveystoimen sekä mm. kunnan nuorisopalveluiden kanssa monialaisissa yhteistyöverkostoissa ja yhdyspinnoilla. 1.1.2022 alkaen kuraattorimitoitusta säädetään lailla. Lain myötä yhden kuraattorin työskentelyalueella saa olla enimmillään 670 oppilasta/opiskelijaa.

Vihdissä työskentelee johtava kuraattori sekä viisi kuraattoria. Vuoden 2022 aikana henkilöstöä tullaan lisäämään 2htv:lla. Lukuvuonna 20-21 oppilaiden ohjautumisen syyt kuraattorin yksilölliseen asiakkuuteen olivat useimmiten tunne-elämä, sosiaaliset suhteet ja käyttäytyminen. Myös oppimiseen ja perheeseen liittyvät asiat tulivat työskentelyssä esiin. Tunne-elämän pulmissa eniten näyttäytyivät masentuneisuuteen ja ahdistuneisuuteen liittyvät teemat. Sosiaalisissa suhteissa kaverisuhteet ja kiusaamistilanteet olivat yleisimpiä yhteydenottosyitä. Käyttäytymisen osalta puolestaan aiheet liittyivät keskittymisvaikeuksiin, motivaatio-ongelmiin ja poissaoloihin.

Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalvelut muodostavat tärkeän osan palveluverkkoa. Kirjasto-, museo, liikunta- ja kulttuuripalvelut tarjoavat runsaasti lapsille ja nuorille suunnattuja maksuttomia ja kaikille avoimia toiminta- ja harrastusmahdollisuuksia.

Vihdin kunnan henkilöstöresurssit:

	Henkilöstö	Lasta, nuorta / henkilö	Mahdollinen mitoitussuositus
Opiskeluhuolto, kuraattorit	6	830	1/2022 alkaen 670/1htv
Nuorisopalvelut	11		

Karkkilan kaupungin palvelut

Varhaiskasvatusta säätelee varhaiskasvatuslaki

(<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>).

Lakiin tuli tarkennuksia 1.8.2021 alkaen koskien henkilöstömitoituksen poikkeamia sekä henkilöstön ilmoitusvelvollisuutta. Kunnissa on varmistuttava siitä, että varhaiskasvatuksessa on käytössä riittävät sijaisjärjestelyt henkilöstön äkillisiin poissaolotilanteisiin. Turvaamalla riittävästi henkilöstöä annetaan lapsille mahdollisuus turvalliseen hoitoon, kasvuun ja kehitykseen.

Varhaiskasvatus on tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua kehitystä ja oppimista sekä edistää lapsen hyvinvointia. Huoltajien ja henkilöstön välinen yhteistyö tuo lapsen elämää jatkuvuutta ja turvallisuutta. Varhaiskasvatuksessa oppimisen lähtökohtana ovat lapsen aiemmat kokemukset, mielenkiinnon kohteet ja osaaminen. Leikki on varhaiskasvatuksikäisen lapsen oppimiselle merkityksellistä. Kasvatus, opetus ja hoito painottuvat eri tavoin eri-ikäisten lasten toiminnassa sekä varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoissa.

Karkkilan varhaiskasvatuksessa on 4 kunnallista päiväkotia, joista yksi on vuoropäiväkotia, 5 perhepäivähoitajaa sekä 6 esiopetusryhmää, jotka toimivat koulujen yhteydessä. Lisäksi Karkkilassa toimii 3 yksityistä päiväkotia ja 4 yksityistä perhepäivähoitajaa. Kaupungin varhaiskasvatuksessa työskentelee syksyllä 2021 17 varhaiskasvatuksen opettajaa, 35 lastenhoitajaa, 4 avustajaa, 1 perhepäivähoitaja päiväkodissa, 5 perhepäivähoitajaa, 1 ryhmässä toimiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä 2 varhaiskasvatuksen konsultoivaa erityisopettajaa. Lähiesimiehinä toimii 3 vastaavaa opettajaa.

Opiskelijoiden tulipalvelut

Karkkilassa työskentelee kaksi kuraattoria, joilla on alueillaan esi- ja perusopetusikäisiä oppilaita alle 700 kuraattoria kohti. Toinen kuraattoreista toimii myös vastaavana kuraattorina. Vuonna 2021 pääasiallisin syy ha-

keutua yksilöllisiin kuraattoripalveluihin oli käytös. Lisäksi tunne-elämän vuoksi haettiin kuraattorin tukea. Huomattavasti harvemmin kuraattoripalveluihin hakeuduttiin sosiaalisiin suhteisiin, perheeseen tai oppimiseen ja koulunkäyntijärjestelyihin liittyen.

Karkkilassa opiskeluhuollon työtä ohjaa opiskeluhuollon johtoryhmä, joka kokoontuu sivistysjohtajan kutsumana. Vuonna 2021 yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä suunniteltiin yhteisöllisissä opiskeluhoitoryhmissä. Yläkoulussa ja lukiossa toimi omat yhteisölliset opiskeluhoitoryhmänsä, kun taas alakoulujen yhteisölliseen opiskeluhoitoryhmään osallistuivat kaikki alakoulut.

Nuorisolaissa on määritelty kunnan vastuut nuorisotyölle. Nuorisotyö- ja politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Karkkilan nuorisopalveluihin kuuluu perusnuorisotyö, etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta. Perusnuorisotyössä on yksi vastaava nuorisohjaaja ja yksi osa-aikainen nuorisotyöntekijä. Etsivässä nuorisotyössä on kaksi etsivää nuorisotyöntekijää. Nuorten työpaja Ruukinpajalla on kolme työnhjaajaa ja vastaava työpajaohjaaja sekä starttipajasta vastaa erityisnuorisotyöntekijä/starttivalmentaja. Nuorisopalveluista vastaa liikunta- ja nuorisopäällikkö. Nuorisopalveluiden tavoitteena on tehdä nuorisotyötä, joka on kaikkien karkkilalaisten nuorten saavutettavissa. Nuorisotyössä nuori on keskiössä ja työtä tehdään nuoren lähtökohdista, tukemalla nuorten kasvua, yhteisöllisyyttä ja itsenäistymistä kohti aikuisuutta. Nuoria kannustetaan tekemään asioita nuorille sekä kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Karkkilan nuorisotyön työmuotoja ovat mm. avoin nuorisotyö nuorisotalolla, kerhotoiminta, jalkautuva nuorisotyö, koulu ja oppilaitos yhteistyö, etsivä nuorisotyö sekä työpajatoiminta. Yhteistyötä tehdään myös paikallisten järjestöjen ja seurakunnan kanssa sekä eri asiantuntijoiden kanssa. Karkkilassa toimii Nuorisovaltuusto, jonka ohjaajana toimii vastaava nuorisohjaaja. Nuorisovaltuuston kokoonpanossa on 8-15 karkkilalaista 13-18 -vuotiasta nuorta. Nuorisovaltuuston tehtävänä on edustaa karkkilalaisia nuoria kunnallisessa päätöksenteossa, toimia linkkinä nuorten ja päätöksentekijöiden välillä, ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin sekä tehdä aloitteita, jotka edistävät nuorten elinoloja Karkkilassa.

Karkkilan henkilöstöresurssit:

	Henkilöstö	Lasta, nuorta / henkilö	Mahdollinen mitoitussuositus
Opiskeluhoito, kuraattorit	2	465	
Nuorisopalvelut	Perusnuorisotyö 1 koko aikainen		

	0,5 osa-aikainen Etsivä nuorisotyö 2 Työpajatoiminta 5	n. 100 nuorta /vuosi n.50 nuorta/ vuosi	
Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuk- sen opettaja 17 Varhaiskasvatuk- sen lastenhoitaja 35 Avustaja 4 Perhepäivähoitaja päiväkodissa 1 Perhepäivähoitaja 5 Varhaiskasvatuk- sen erityisopetta- ja 1 Varhaiskasvatuk- sen konsultoiva erityisopettaja 2	Syyskaudella 2021 lapsia kaupungin yksiköissä 265	7 yli 3 v lasta / kasvattaja 4 alle 3 v lasta / kasvattaja

3.4 Seurakunnat ja järjestöt

Lisäksi Vihdin ja Karkkilan alueella toimivat Vihdin ja Karkkilan seurakun-
nat sekä kolmannen sektorin järjestöjä ja toimijoita, jotka tarjoavat palve-
luja lapsiperheille. Näitä ovat esimerkiksi Mannerheimin lastensuojeluliiton
paikallisyhdistykset, MIELI Vihdin mielenterveys ry/Vihdin Kriisikeskus ja
Yöjalka.

Vihdin ev.lut. seurakunta

Vihdin seurakunnan varhaiskasvatuksen toiminta-ajatuksena on rakentaa
ilmapiiriltään ja olosuhteiltaan turvallista seurakuntaa yhdessä vihtiläisten
lasten ja perheiden kanssa. Seurakunta tarjoaa lapsille ja perheille kristil-
listä varhaiskasvatusta ja tukea sen antamisessa, sekä laadukasta, eri
ikäkaudet huomioivaa toimintaa, joka tukee lapsen kasvua ja kehitystä
sekä perheiden jaksamista. Toimintamuotoja ovat päivä-, perhe- ja ilta-
päiväkerhot, erilaiset ryhmät, tapahtumat, retket, pyhäkoulu, perhemes-
sut, kirkkohetket, parisuhdetyö sekä perhetoimintaa monessa muodossa;

akuuteissa kriisitilanteissa tehdään myös kotikäyntejä. Yhteistyö kunnan päivähoidon kanssa on tiivistä.

Henkilöstöresursseja Vihdin seurakunnan varhaiskasvatuksessa on seuraavasti: johtava varhaiskasvatuksen ohjaaja, varhaiskasvatuksen ohjaaja, 2 perhetyönohjaajaa, 10 lastenohjaajaa sekä kerhoavustaja. Lisäksi yksi seurakunnan pastoreista on erityisesti varhaiskasvatuksen käytettävissä.

Henkilöstöresursseja Vihdin seurakunnan varhaiskasvatuksessa on seuraavasti: johtava varhaiskasvatuksen ohjaaja, varhaiskasvatuksen ohjaaja, 2 perhetyönohjaajaa, 10 lastenohjaajaa sekä kerhoavustaja. Lisäksi yksi seurakunnan pastoreista on erityisesti varhaiskasvatuksen käytettävissä. Varhaiskasvatus on osa laajempaa Kasvun kokonaisuutta, johon kuuluvat myös seurakunnan nuorisotyön toiminnot. Vihdin seurakunnan nuorisotyö muodostuu koululais- rippikoulu- ja nuorisotyön toiminnoista. Nuorisotyön viikkotoiminta koostuu sählyvuorosta, pienryhmistä, nuortenilloista, musatoiminnasta ja Kasvumessusta. Säännöllinen toiminta eri kerhoissa tavoittaa pieniä ja isoja seurakuntalaisia n. 750 viikoittain.

Nuorisotila Sankarla sijaitsee Nummelan seurakuntakeskuksessa, ja sen toiminta pitää sisällään kerhoja, leirejä ja retkiä koululaisille sekä monipuolista yhteistyötä koulujen kanssa. Kerhoissa ja leireillä toimii ohjaajina tehtävänsä koulutettuja kerhonohjaajia ja isosia. Rippikouluja järjestään vuosittain 15 kpl mikä tavoittaa n. 85% nuorta ikäluokasta. Sankarlan nuorisotiimiin kuuluu 4 nuorisotyönohjaajaa ja kaksi pappia. Nuorisotyön viikkotoiminta koostuu sählyvuorosta, pienryhmistä, nuortenilloista, musatoiminnasta ja Kasvumessusta ja tavoittaa n 100 nuorta viikossa.

<https://www.vihdinseurakunta.fi/tule-mukaan>

<https://www.siivensuojassa.net/>

<https://www.sankarla.net/>

Karkkilan ev.lut seurakunta

Karkkilan seurakunnan perhetyön ja varhaiskasvatuksen toiminta-ajatuksena on järjestää monipuolista toimintaa lapsille ja lapsiperheille. Erilaiset kerhot, kirkkohetket ja tilaisuudet kokoavat joka viikko yhteen pikkuväkeä ja heidän perheitään. Lapsuutta halutaan suojella sekä tukea vanhemmuutta ja kristillistä kasvatusta. Viikoittaisia toimintamuotoja ovat päivä- ja perhekerhot. Lisäksi järjestetään erilaisia tapahtumia, retkiä, päiväkotiyhteistyötä, perhemessuja sekä kirkkohetkiä.

Varhaiskasvatus on osa laajempaa kasvatustyön kokonaisuutta, johon kuuluvat myös varhaisnuoriso-, rippikoulu- ja nuorisotyön toiminnot. Henkilöstöresursseja Karkkilan seurakunnan kasvatustyössä on seuraavasti:

kasvatustyötä johtava kappalainen, lastenohjaaja ja kaksi nuorisotyönohjaajaa.

Nuorisotyön viikkotoiminta koostuu koululaisten kerhoista (sählykerho ja kokkikerho), nuortenilloista, isoskoulutuksesta ja nuorten bänditoiminnasta. Koululaisten kerhoja vetävät koulutetut nuoret kerhonohjaajat.

Seurakunnan päiväkerhotila sekä perhe- ja nuorisotila sijaitsevat Karkkilan keskustassa Pappilan navetassa. Rippikouluja järjestään vuosittain 4-5 kpl, joista yksi on kaupunkirippikoulu.

<https://www.karkkilanseurakunta.fi/tule-mukaan>

Vihdin Kriisikeskus

Vihdin Kriisikeskuksen tavoitteena on tarjota virka-ajan ulkopuolella akuuttia ja ennaltaehkäisevää apua ja psykososiaalista tukea elämän erilaisissa pulma-, ongelma- ja kriisitilanteissa joustavasti ja liikkuvasti yksilö-, perhe- ja yhteisötasolla. Matalan kynnyksen auttamispaikkaan voi ottaa yhteyttä luottamuksellisesti ja nimettömästi kuka tahansa vihtiläinen, karkkilalainen ja lohjalainen, joka haluaa ulkopuolista tukea tai apua. Apua tarjotaan ma, pe klo 9-13, ti, ke, to klo 17:30-21:30. Henkilöstöresurssia Vihdin kriisikeskuksella on seuraavasti: Yksi kriisikeskusjohtaja, yksi kriisi-työntekijä (70%) ja 6-8 kriisityöntekijää tuntityöntekijöinä (yhteensä 30%). Lisäksi Vihdin Kriisikeskuksen kautta työskentelee n. 15-20 vapaaehtoista koulutettua tukihenkilöä. Lisätietoja toiminnasta

<http://www.mielenterveysseurat.fi/vihti/>

MLL:n toiminta Vihdissä ja Karkkilassa

MLL Uudenmaan piiri tuottaa Vihdin alueelle tilapäistä lastenhoitoapua, ammatillisesti ohjattua tukihenkilötoimintaa eli perhekummeja perheisiin ja ammatillisesti tuettua senioritoimintaa kylä- tai lukumummi- ja -vaaritoimintojen muodossa. MLL:n vapaaehtoiset seniorit toimivat lisäaikuisena päiväkotiryhmässä tai koululuokassa tai tukevat oppilaan luku-sujuvuutta. Lisäksi he ylläpitävät yhdessä MLL:n Vihdin paikallisyhdistyksen työntekijän kanssa kirjastoklubia, joka on avoin iltapäiväkerho koululaisille. Yhteen kirjastoklubi kertaan mahtuu 20-30 koululaista.

MLL Vihdin ja Karkkilan paikallisyhdistykset tarjoavat paljon erilaista toimintaa lapsille, nuorille ja lapsiperheille viikoittain esim. perhekahvila- ja tukioppilastoimintaa, kokkikerhoa, sählykerhoa, perheliikuntaa sekä mopotallia. Kerhot kokoontuva toimintavuoden aikana 20-40 kertaa ja osallistujia/kerho on 8-30 toiminnasta riippuen.

Vihdissä on neljä perhekahvilaa, joista yksi avoinna illalla. Karkkilassa toimii aamu- ja iltaperhekahvilat. Perhekahvilakertoja/perhekahvila on vuosittain 40 ja kävijöitä 10 perhettä/kokoontumiskerta. Karkkilassa on

kesäisin ohjelmassa viikoittaiset leikkikenttätreffit, Vihdissä puistoperhekahviloita. Näissä kävijämäärä on 10–15 perhettä/ kokoontumiskerta.

Nuorille järjestetään retkiä mm. syyslomalla ja koulujen päättyessä. Myös lapsille suunnatut konsertit ja muut lapsiperheiden tapahtumat ovat osa MLL:n toimintaa. Lisätietoja suoraan yhdistyksiltä: ja

MLL Helpperit osallistuvat katupartiointityöhön sekä toimivat Karkkilan nuorisotilalla yhteistyössä nuorisotoimen kanssa. Karkkilan MLL/ Helpperit on edustettuna kaupungin monialaisessa Selvä juttu -työryhmässä, joka toteuttaa päihdevalistustyötä Karkkilassa. Tukea vanhemmuuteen löytyy MLL vanhempainnetistä ja -puhelimesta, lapsille ja nuorille on Lasten ja nuorten netti ja puhelin palvelut.

4. KEHITTÄMINEN JA TAVOITTEET

4.1. Lähtökohtia

Lähipiiri, vanhemmat ja ystävät, koulu sekä muu elinympäristö voi luoda suojaavia tekijöitä ja vahvistaa lapsen tai nuoren kehitystä. Yhteisöllisyys, osallisuus, tasavertaiset mahdollisuudet ja vanhemmuuden tuki mahdollistavat lapselle ja nuorelle vuorovaikutuksellisia kokemuksia, jotka lisäävät stressin hallintaa ja mielihyvän kokemuksia. Lähellä olevat ja helposti tavoitettavat palvelujärjestelmät, koulutusmahdollisuudet ja turvallinen elinympäristö suojaavat lasta ja nuorta.

Lapsi tai nuori voi kasvaa ja kehittyä hyvin kehitystä uhkaavista kuormittavista tekijöistä huolimatta. Lapsella ja nuorella on kehitystä ja kasvua turvaavia ominaisuuksia. Näitä ovat muun muassa hyvä fyysinen terveys, myönteiset varhaiset ihmissuhteet, hyväksytyksi tulemisen tunne, ongelmanratkaisutaidot, ristiriitojen käsittelytaidot, vuorovaikutustaidot, kyky luoda ja ylläpitää tyydyttäviä ihmissuhteita ja mahdollisuus toteuttaa itseään. Tärkeää on, että lapsen ja nuoren perhe sekä muu yhteisö tukevat näitä asioita.

Tutkimustiedon perusteella tiedämme, että suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin. Olennaisena tavoitteena on oppimisen esteiden ja muiden ongelmien ehkäiseminen ja varhainen tunnistaminen. Opiskeluhooltotyön kehittämistä jatketaan aktiivisesti varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Opiskelijahuoltoon liittyvät rakenteet ja käytänteet tiedotetaan vanhemmille varhaiskasvatuksen ja koulun käyttäminen viestikanavien kautta sekä huoltajatilaisuuksissa. Lisäksi varmistetaan, että lasten ja nuorten osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet toteutuvat niin varhaiskasvatuksessa, koulussa ja vapaa-ajantoiminnassa.

Osa lapsista ja nuorista kohtaa elämässään erilaisia hyvinvointia uhkaavia tekijöitä. Riskitekijöiden ja suojaavien tekijöiden tunnistaminen on hyvinvointia edistävän ja ennaltaehkäisevän työskentelyotteen edellytys. Hyvinvointityöryhmän näkemyksen mukaan joka 2. vuosi tehtävien kouluterveyskyselyjen täysimääräinen ja systemaattinen hyödyntäminen on tärkeää. Kyselyssä nuorten (8. – 9. luokkalaisten ja lukiolaisten) kuuleminen toteutuu laajasti. Kyselyn tulosten perusteella kohdennetaan koulujen ja Karviaisen palveluita tarkoituksenmukaisesti erityisesti esille nouseviin teemoihin ja ilmiöihin. Tiedon käytäntöön saattaminen vaatii yhteistyötä organisaatioiden kaikilla eri tasoilla.

Karviaisen alueen kunnissa noudatetaan myös lasten ja nuorten kansallisia liikunnansuosituksia. Vihdissä ja Karkkilassa ollaan mukana Liikkuva koulu- ohjelmassa sekä toteutetaan 5- ja 8-luokkalaisten fyysisen toimintakyvyn seurantaohjelmaa (Move- fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestel-

mä). Karkkilassa liikutaan Puuskutusta päivään hankkeen myötä myös varhaiskasvatuksessa. Kansallisen suosituksen mukaan alle 8-vuotiaiden lasten päivään pitäisi sisältyä vähintään kolme tuntia liikuntaa. 7-18 -vuotiaitten tulee liikkua vähintään 1-2 tuntia päivässä ja ikään sopivalla tavalla.

Valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman (VANUPO). Poikkihallinnollisen ohjelman tavoitteena on edistää nuorten kasvu- ja elinoloja. Nykyinen hyväksytty ohjelma on laadittu vuosiksi 2020 - 2023. Ohjelma toimii Karviaisen alueen kuntien lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelmana. [Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2020–2023 hyväksytty \(valtioneuvosto.fi\)](https://valtioneuvosto.fi/valtakunnallinen-nuorisotyon-ja-politiikan-ohjelma-2020-2023-hyvakskyty)

Valtakunnallisessa nuorisotyön ja -politiikan ohjelmassa vuosille 2020 – 2023 asetetut pääteemat ovat syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. Näitä päämääriä tavoitellaan ohjelmassa kolmen tavoitekokonaisuuden kautta, jotka ovat:

1. Nuorella on edellytykset sujuvaan arkeen - syrjäytyminen vähenee
2. Nuorella on keinot ja taidot osallistumiseen ja vaikuttamiseen
3. Nuori luottaa yhteiskuntaan – yhdenvertaisuus ja turvallisuus vahvistuvat

Lasten ja nuorten parissa tehtävää työtä ohjaavat lakien, ohjelmien ja suositusten lisäksi Karviaisen alueen kuntien omat strategiat sekä paikallinen palvelutarve. Tämä luo toiminnalle selkeän arvopohjan.

Karviaisen alueen lasten, nuorten ja perheiden palveluissa valittu suunnitelmakaudelle neljä (4) päätavoitetta, joilla pyritään vastaamaan hyvinvointia uhkaaviin haasteisiin. Pää tavoitteiden alla on teemaan liittyviä konkreettisia kehittämistoimia, joilla pyritään tavoitteiden saavuttamiseen. Pää tavoitteet ovat: 1. Vahva vanhemmuus perheen perustamisesta alkaen, 2: Tasapainoisesti kehittynyt leikki-ikäinen lapsi, 3: Osallistuva ja oppiva kouluikäinen ja 4: Myönteiseen tulevaisuuteen suuntaava nuori.

4.2. Päämääränä hyvinvoiva perhe

Koko perheen hyvinvointi on lasten ja nuorten hyvinvoinnin tärkein tekijä. Monet kuntien palveluja sekä toimintoja koskevat päätökset ja ratkaisut vaikuttavat perheiden hyvinvointiin. Alueellemme on kehitetty edellisen hallituskauden kärkihankkeen kehittämistyön avulla palvelurakenteelle vahva perusta, tämä ohjaa meitä kohti tulevaa hyvinvointialuetta. Koko alueen yhteisen palvelurakenteen lisäksi PTKY Karviaisen, Karkkilan ja Vihdin alueella kehitetään palvelumuotoja, joilla pyritään reagoimaan mahdollisimman varhain ja oikea-aikaisesti perheiden tarpeisiin.

Karkkilan kaupunki, Vihdin kunta ja PTKY Karviainen lähtivät yhdessä hakemaan mahdollisuutta osallistua **Lapset Sib-hankkeeseen**. Päätös hyvinvointialueista kuitenkin edellytti siirtää kuntien yhteistyösopimukset sekä Karkkilasta että Vihdistä yksin Karviaiselle, joka jatkaa alueella hanketta. Hanke kohdentuu karkkilalaisten ja vihtiläisten pikkulapsiperheiden tukemiseen. Hankkeessa ovat yhteistyökumppaneina Lastensuojelukeskusliitto, FIM, THL sekä SOS-Lapsikylä. Hankkeen kantavat teemat ovat tukea mahdollisimman varhain ja oikea-aikaisesti perheitä; perheet valitaan hankkeeseen jo odotusaikana. Hankkeen tarkoituksena on tukea perheiden selviytymistä kohti hyvää vanhemmuutta, mahdollisesti puuttuvan koulutuksen loppuun saattamista sekä työllistymistä.

Ennaltaehkäisevänä työmuotona on aloitettu **Ankkuri-toiminta**. Se täydentyy henkilöresurssilla vuoden 2022 alusta, jolloin tiimi on kokonainen. Ankkuri-tiimin asiantuntijaverkostoon kuuluu poliisin, sosiaalityön, psykiatrisen sairaanhoidon ja erityisnuorisotyön asiantuntijuus. Karviaisen alueen ja Lohjan muodostamassa Ankkuri-ryhmän kokoonpanossa asiantuntijat ovat, poliisin lisäksi, kuntien tai perusturvakuntayhtymän Karviaisen työntekijöitä.

Moniammatillisen yhteistyön ansiosta nuori (ja perhe) kohdataan kokonaisvaltaisesti. Ankkuri-tiimin asiakkaat saavat mahdollisimman kattavat palvelut "samalta luukulta". Poliisin selvittäessä nuoren tekemää rikosta Ankkuri-tiimin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset selvittävät nuoren ja hänen perheensä kokonaistilanteen. Samalla selvitetään, millaisia ongelmat nuoren toiminnan taustalla ovat. Ankkuri-tiimin sosiaalityöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja ja erityisnuorisotyöntekijä vastaavat asiakkaiden hoidon ja tuen tarpeisiin tekemällä tilanteesta alkuarvioinnin ja antavat ensivaiheen tukea sekä ohjaavat tarvittaessa jatkopalveluiden piiriin.

Vihti valittiin mukaan UNICEF:n **Lapsiystävällinen kunta** -kehittämismalliin v.2021. Mallin avulla kunta pystyy tuottamaan arvokasta Lapsenoikeuksien sopimuksen toteutumiseen pohjautuvaa indikaattoritietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnista paikallisella tasolla. Mallia on toteutettu pitkään niin Suomessa kuin maailmalla, ja on tutkitusti vaikuttava välinen lasten ja nuorten osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja turvallisen kasvuympäristön laajaan systemaattiseen tarkasteluun.

Lapsiystävällinen kunta -kehittämistyö ja sen pohjalta syntyvä indikaattoritieto toimii jatkossa myös Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sekä Laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman paikallisena suunnitelmatyötä osaltaan ohjaavana työkaluna.

Vihdin kunta on mukana LU-hyvinvointialueen kehittämistyössä Kohtaamispaikka-toiminnan pilotoinnissa. Kohtaamispaikka-toiminta on konkreettinen malli jäsentyneestä, aktiivisesta järjestöjen kumppanuustyöstä ja osallisuuden rakenteesta lasten- ja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi.

Kohtaamispaikka-toiminta tarjoaa lapsiperheille ajan, paikan ja tilan monenlaiselle toiminnalle.

Tavoite 1: Vahva vanhemmuus perheen perustamisesta alkaen

Äitiys- ja lastenneuvola sekä varhaiskasvatus kohtaavat lähes kaikki pikkulapsiperheet. Äitiysneuvolan laajojen terveystarkastusten yhteydessä käydään yhdessä perheen kanssa keskustelua vanhemmuuden voimavaroista, vahvuuksista ja mahdollisista tuen tarpeista. Nuorena perheen perustavien vanhempien omaa kasvamista vanhemmuuteen vahvistetaan kaikissa palvelujärjestelmän osa-alueissa. Lasta odottaville perheille tarjotaan tukea vanhemmuuteen kasvamisessa avoperheneuvolan, lapsiperheiden tukipalveluiden, aikuissosiaalityön, seurakunnan, etsivän nuorisotyön sekä kolmannen sektorin palveluiden kautta.

Varhaiskasvatus on keskeinen lapsia ja heidän perheitään koskeva palvelu, johon suurin osa lapsista osallistuu ennen oppivelvollisuutta. Henkilöstön ja huoltajien välisen yhteisen työn tavoitteena on yhteinen sitoutuminen lasten terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Henkilöstön ja huoltajien havainnot ja keskustelut luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin turvaamiselle. Kasvatusyhteistyössä tärkeää on luottamuksen rakentaminen, tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus.

Perusopetuslain edellyttämää opiskeluhoitotyötä on Vihdissä laajennettu myös varhaiskasvatuksen puolelle. Varhaiskasvatuksessa tätä työtä kutsutaan monialaiseksi yhteistyöksi. Jokaisessa yksikössä toimii monialainen yhteistyöryhmä, jonka tavoitteena on huolehtia lapsen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista. Monialainen yhteistyöryhmä kokoontuu yksikössä säännöllisesti pohtimaan ennalta sovittua aihekokonaisuutta yksikön hyvinvoinnin edistämiseksi. Monialaista yhteistyötä tehdään myös yksittäisen lapsen osalta ja silloin tavoitteena on varmistaa varhaiskasvatuksen toteuttaminen lasten tarpeita vastaavasti. Monialainen yhteistyö perustuu yhteistyötä toteuttavien henkilöiden keskinäiseen luottamukseen ja ammatillisuuteen. Yhteistyön merkitys korostuu, kun herää huoli lapsen kehityksestä tai hyvinvoinnista sekä silloin, kun lapsen tukea suunnitellaan ja järjestetään.

Kolmannen sektorin järjestöistä Vihdin ja Karkkilan MLL -yhdistyksillä on useita perheille suunnattuja matalan kynnyksen palveluja kuten perhekahviloita, kerhoja ja ryhmiä. Myös MLL:n Uudenmaan piiri tarjoaa tukea vanhempainnetin ja -puhelimen sekä perhekummitoiminnan kautta. Seurakuntien toimintamuotoja ovat päivä-, perhe- ja iltapäiväkerhot, erilaiset ryhmät, tapahtumat, retket, pyhäkoulu, perhemessut, kirkkohetket sekä perhetyö monessa muodossa.

Suunnitelmakauden toimenpiteet

Suunnitelmakaudella neuvoloiden perhevalmennusta kehitetään edelleenkin vanhemmuutta vahvemmin tukeväksi, yhteistyössä psykologi- ja terapiapalveluiden kanssa.

Varhaiskasvatuksen monialaista yhteistyötä kehitetään opiskeluhuollon kokonaisuuden osalta ja vahvistetaan varhaiskasvatuksen kuraattoritoimintaa resurssien lisääntymisen myötä. Opiskeluhuoltotyön tulee olla myös varhaiskasvatuksessa ennen kaikkea ennaltaehkäisevää ja yhteisöllistä monialaista työtä.

Erityispalvelut kehittävät jalkautuvia työmuotoja, joiden avulla tarjotaan tukea lapsen ja perheen kehityks- ja lähiympäristöön, esim.

- Perhesosiaalityön alkuarviointitapaamiset pidetään pääasiassa yhdessä yhteydenottaja / ilmoittaja tahon kanssa.
- Sosiaalipalvelut ja perheneuvola tekevät tarpeen mukaan käyntejä kuntien päiväkoteihin ja kouluihin lasten ja perheiden tueksi.

Vanhemmuuden tukemisen keinovalikoimaa lisätään ottamalla huomioon kaikkien ikäkausien tarpeet. Suunnitelmakaudella kiinnitetään entistä enemmän huomiota palveluista tiedottamiseen:

- Luodaan ja kehitetään tapoja välittää vanhemmille ja lapsille tietoa olemassa olevista palveluista.
- Vertaistukiryhmiä perustetaan ja niihin ohjataan osallistumaan
- Koulun henkilöstö vastaa siitä, että opiskelijahuoltotyö käynnistyy aina keskustelulla perheen kanssa.

Karkkila, Karviainen ja Vihti ovat mukana koko Länsi-Uudenmaan kattavassa KouluKunnossa hankkeessa, jossa kehitetään kouluihin keinoja koulupoissaolojen ennaltaehkäisyyn, tuotetaan menetelmiä varhaiseen puuttumiseen opettajille, opiskeluhuollon toimijoille ja perheille sekä jalkautetaan Suomeen kognitiiviseen käyttäytymisterapiaan perustuva B2S (Back to School) -perheintervention malli. Sen avulla on Tanskassa saatu pysyviä tuloksia paljon poissaolevan lapsen tai nuoren koulunkäyntiin sitoutumiseen.

Vihdin Kriisikeskus vastaa perheiden yhteydenottoihin ja kysymyksiin puhelimitse, videovälitteisesti, netissä ja paikan päällä kriisikeskuksessa. Keskusteluissa hyödynnetään esimerkiksi Lapset puheeksi ja Perhepeili -menetelmiä. Vihdin Kriisikeskus järjestää myös kasvokkain tai netissä Tukea vanhemmuuteen-vanhempainryhmiä.

Kriisikeskuksen toimintaa esitellään eri paikoissa, ja myös keskuksen henkilökuntaa on mahdollista kutsua verkostoyhteistyöhön sekä työryhmiin.

MLL järjestää alueella perhekahviloita ja vertaisryhmiä (MLL Vihti ja MLL Uudenmaan piiri) esim. Lasten ja lapsi -vanhempi kerhot (MLL Vihti). Lisäksi toimivat Perhecummit (MLL Uudenmaan piiri), tilapäinen lastenhoitoapu (MLL Uudenmaan piiri) ja Vanhempainnetti ja – puhelin = www.vanhempainnetti.fi (MLL keskusjärjestö)

Vihdin seurakunnan erilaiset, kaikille avoimet perheiden kerhot tarjoavat kaikenlaisille perheille matalan kynnyksen maksutonta toimintaa. Lisäksi perhetyönohjaajat tekevät tarvittaessa kotikäyntejä sekä ennaltaehkäisevästi että äkillisissä kriisitilanteissa.

Resurssit, joilla mahdollistetaan suunnitelmakauden toimenpiteet

- Toiminnan kehittäminen tavoiteltuun suuntaan edellyttää koulutusmäärärahoja, jotta eri organisaatioiden ammattilaiset voivat osallistua yhteisiin koulutuksiin.
- Jalkautuva työskentelytapa vie työaikaa ja edellyttää matkakorvausmäärärahoja. Tämä tulee huomioida asiantuntijatyötä suunniteltaessa ja resursoitaessa.
- Kunnissa ja Karviaisessa täytyy olla myös valmiutta vastata muuttuviin haasteisiin, kuten turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien määrän kasvuun.

Tavoite 2: Tasapainoisesti kehittyvä leikki-ikäinen lapsi

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää ja tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla, varhaiskasvatus luo perustaa elinikäiselle oppimiselle. Huoltajalla on aina ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää tätä kotien kasvatustehtävää sekä vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, opetusta, terveyttä ja hyvinvointia sekä tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve yhteistyössä huoltajien kanssa.

Lapset tuovat varhaiskasvatukseen mukanaan aiemman elämänkokemuksensa, jossa merkittävänä ovat huoltajien ja lasten väliset vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteet. Tämän vuoksi jo neuvolassa tulee opastaa huoltajia varhaisen vuorovaikutuksen merkitykseen lapsen kehityksessä. Lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa.

Varhaiskasvatuksen aloitus on lapselle ja perheelle suuri elämänmuutos ja sen hyvään alkuun on tärkeä varata riittävästi aikaa. Lapsen hoidon aloitus on myös alku henkilöstön ja huoltajien väliselle kasvatusyhteistyölle. Yhteistyönrakenteet ja tiedon siirron käytänteet on luotu sekä varhaiskas-

vatuksesta esiopetukseen että esiopetuksesta perusopetukseen. Siirtymävaiheissa tehdään huoltajan kanssa yhteistyötä lapsen edun mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen oppimiskäsitys pohjautuu näkemykseen lapsesta aktiivisena toimijana. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla. Siinä yhdistyvät tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset, kieli ja ajattelu. Lapset oppivat leikkien, liikkuen, tutkien, erilaisia työtehtäviä tehden, itseään ilmaisten sekä taiteisiin perustuvassa toiminnassa. Varhaiskasvatuksessa oppimisen lähtökohtana ovat lasten aiemmat kokemukset, heidän mielenkiinnon kohteensa ja osaamisensa. Lapset oppivat parhaiten voidessaan hyvin ja kokiessaan olonsa turvalliseksi. Jokaisen lapsen tulee saada onnistumisen kokemuksia ja iloa omasta toiminnastaan sekä itsestään oppijana.

Leikki on varhaiskasvatusikäisten lasten oppimiselle merkityksellistä. Se on lasta motivoivaa ja iloa tuottavaa toimintaa, jossa lapset samalla oppivat monia taitoja ja omaksuvat tietoa. Varhaiskasvatuksessa tulee ymmärtää leikin itseisarvo lapselle sekä sen pedagoginen merkitys oppimisessa ja lasten kokonaisvaltaisessa kehityksessä ja hyvinvoinnissa. Leikin ja liikunnan pedagoginen merkitys lapsen kasvuun, kehitykselle ja oppimiselle sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymiselle on Vihdin varhaiskasvatuksen yhtenä pedagogisena painopistealueena vuodelle 2022. Vuorovaikutustaitojen, empaattisuuden ja tunnetaitojen harjoittelu ovat tärkeitä osa lapsen arkea. Henkilöstö tukee lapsen tunneilmaisua nimeämällä tunteita ja opettaa lasta tunnistamaan tunteitaan ja säätelemään tunneilmaisuaan. Henkilöstö havainnoi ja ohjaa lapsen toimintaa vertaisryhmässä, lapsen suhtautumista itseensä ja toisiin ihmisiin.

Toisena tärkeänä pedagogisena painopistealueena vuodelle 2022 Vihdissä on lasten osallisuuden lisääminen pienryhmätoimintaa hyödyntäen. Henkilöstö auttaa lasta liittymään ryhmän jäseneksi ja käyttää pienryhmätoimintaa menetelmänä vuorovaikutussuhteiden ja turvallisuuden tunteen kannattelussa. Lapsen henkilökohtainen hyvinvointi turvataan kunnioittamalla lapsen yksilöllisyyttä ja ainutkertaisuutta. Henkilöstön tehtävänä on huolehtia, että huolenpito ja turva ovat koko ajan lasta lähellä. Varhaiskasvatuksessa lapsi nähdään subjektina, aktiivisena tekijänä, jonka mielipiteet ja ajatukset ovat merkityksellisiä. Lapsi on osallinen oman lapsiryhmänsä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa omien mielenkiinnonkohteidensa kautta. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tukea lasten kehittyviä osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä kannustaa oma-aloitteisuuteen. Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lasten käsitys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot muovautuvat.

Suunnitelmakauden toimenpiteet

Vihdin varhaiskasvatuksen pedagogisena painopistealueena on lasten leikin ja liikunnan merkitys ja näiden kautta tuetaan edelleen lasten tunte-
taitojen kehittymistä. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa hyödynne-
tään luontoa oppimisympäristönä lasten kasvun ja kehityksen tukemiseen.
Toisena pedagogisena painopistealueena on lasten osallisuuden lisäämi-
nen, jolla luodaan pohja aktiiviselle ja vastuulliselle osallistumiselle sekä
kestävälle tulevaisuudelle. Lasten oikeuksiin kuuluvat kuulluksi tuleminen
ja osallisuus omaan elämään vaikuttavissa asioissa. Lasten ajatusten
kuunteleminen ja aloitteisiin vastaaminen vahvistavat lasten osallistumi-
sen ja vaikuttamisen taitoja. Lasten osallisuuden tunnetta vahvistetaan
pienryhmätoiminnan kautta.

Monialainen yhteistyöverkosto tiivistää yhteistyötä ja jalkautuu varhais-
kasvatukseen esim. seuraavilla tavoilla:

- Lasten kehitystä tukevia ryhmiä järjestetään monialaisena yhteis-
työnä. Esimerkkinä tunnetaitoryhmät, jotka järjestetään Karviaisen
ja varhaiskasvatuksen yhteistyönä. Tämän toimintamallin jalkaut-
taminen koko Karviaisen alueelle on tärkeää.
- Palveluja kehitetään siten, että tuki saadaan mahdollisimman var-
haiseen vaiheeseen. Esimerkkinä lastenpsykologin jalkautuminen
Annantien avoimeen päiväkotiin.

Seurakunnat ja kolmas sektori ovat tiivistä mukana lapsiperheiden palve-
luiden tarjoamisessa ja kehittämisessä. Vihdin seurakunnan varhaiskasva-
tus tarjoaa leikki-ikäisille lapsille säännöllistä kerhotoimintaa eri toiminta-
pisteissä, peruskerhojen lisäksi tarjolla on liikunta- ja luontopainotteisia
kerhoja. Kerhotoimintaa kehitetään jatkuvasti lasten ja perheiden tarpeita
kuunnellen ja lasten kasvua tukien. Luonto, liikunta ja tunnetaidot ovat
tärkeitä painotuksia pienten lasten kerhotoiminnassa.

MLL:n tuottamat palvelut tuottavat hyvinvointia lapselle ja perheelle. Toi-
mintaan sisältyy perhekerhoja, aamu- ja iltaperhekahvilat, satutunnit, lii-
kuntakerhot ja erilaiset tapahtumat ja retket.

Resurssit, joilla mahdollistetaan suunnitelmakauden toi- menpiteet

- Riittävä ja pätevä henkilöstö
- Tarvelähtöiset koulutusmäärärahat turvaavat yhteisten koulutusten
järjestämisen Karviaisen ja sivistyspalveluiden kanssa. Esimerkkinä
erilaiset yhteiset koulutukset sekä systemisen toimintamallin juur-
ruttaminen alueelle.

- Tarvelähtöiset matkakorvausmäärärahat ja asianmukaiset työvälineet konsultaatiotyön ja jalkautumisen turvaamiseen. Jalkautuva työ tarvitsee myös aikaa ja sen myötä resursseja.

Tavoite 3: Osallistuva ja oppiva kouluikäinen

Koulu on keskeinen lapsen kehitysyhteisö ja hyvinvoinnin areena. Peruskoulu antaa perustan elämään ja varmistaa koulutuksellisen tasa-arvon. Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä varmistetaan, että jokainen perusopetuksen päättävä nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon. Jos oppilas tarvitsee tukea hakeutuessaan perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin, hänellä on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8. ja 9. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen painopisteenä on kehittää oppilaan jatko-opintovalmiuksia sekä ohjata oppilas hänelle sopiviin jatko-opintoihin.

Kouluympäristössä tapahtuva opiskeluhoito pystyy universaalina palveluna tukemaan ja edistämään yhdenvertaisuutta ja tasoittamaan perhetaustasta juontuvia hyvinvointieroja. Opiskeluhoitoon tehtävä on hyvän oppimisen, psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen oppilaitosyhteisössä. Yhteisöllinen ja yksilökohtainen opiskeluhoito tarjoaa tukea riittävän varhain sitä tarvitseville. Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä, koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä oppilashuoltona.

Olennaista yksilökohtaisessa työssä on oppilaan koulunkäyntiin, kasvuun, kehitykseen ja ihmissuhteisiin liittyvien pulmien varhainen tunnistaminen, tuen tarjoaminen kouluympäristössä ja vapaa-ajan palveluissa. Kouluterveydenhoito tavoittaa valtaosan perheistä. Laajat terveystarkastukset mahdollistavat tuen tarpeen varhaisen tunnistamisen ja oikeiden palvelujen piiriin ohjaamisen perheiden tarpeiden mukaisesti.

Kouluterveydenhuollolla on myös tärkeä rooli lasten ja nuorten fyysisen terveyden edistämisessä. Tästä esimerkkinä on lasten ja nuorten hyvän ravitsemuksen edistäminen, ruokakasvatus sekä ylipainon ennaltaehkäisy. Hyvä palvelujärjestelmän tunteminen mahdollistaa oppilaan ohjaamisen tarvittaviin palveluihin.

Varhainen puuttuminen sekä lasten ja nuorten yksilöllisempi huomioiminen kasvatuksen ja koulutuksen pohjana edellyttää joustavia opetus- ja muun tuen järjestelmiä. Mitä varhaisemmassa vaiheessa oppilaan ympärillä käynnistyvät tarvittavat tukipalvelut, sitä hallittavimmilla, kevyemmilla, inhimillisemmilla ja edullisimmilla tukikeinoilla selvittää. Varhaisen tunnistamisen jälkeen tulee edelleen kehittää hallintokuntien välistä yhteistyötä siten, että oppilas ja perhe saavat saumattoman, oman tarpeensa mukai-

sen tuen ilman aika- ja tietokatkoksia. Tuki tulee olla saatavissa lapsen ja nuoren omaan elinympäristöön, sen tulee liikkua joustavasti kodin, vapaa-ajan ja koulun välillä. Koulu tarjoaa myös luontevan ympäristön lapsen kasvua tukevaan toimintaan, esimerkiksi vanhempainohjaukseen.

Huoltaja ja oppilas osallistuvat aktiivisesti arjen toiminnan ja toimintaympäristön suunnitteluun: oppilaiden osallisuutta ja hyvinvointia yhteisön jäsenenä seurataan ja tuetaan yhteisöllisenä oppilashuoltona, jota suunnittelee ja toteuttaa oppilaat, huoltajat ja koulun henkilökunta yhdessä.

Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö kasvattaa kouluilla ja oppilaitoksissa toimivien ammattilaisten määrää ja mahdollistaa erilaisten ryhmätoiminnallisten ja non-formaalien toimintojen toteuttamisen. Työmuodon avulla pystytään tukemaan lasten ja nuorten kehitystä, kasvua ja koulunkäyntiä nuorisotyöllisin menetelmin.

Suunnitelmakauden toimenpiteet

Yhteisöllistä hyvinvointia vahvistavia toimintamalleja on tarpeen edelleen kehittää hyödyntäen hyviä kokemuksia jo toteutetuista ja hyväksi havaituista toimintamalleista. Koulutilojen monipuolinen käyttö pyritään suunnittelemaan yhteistyössä teknisten palveluiden kanssa. Lisäksi monipuoliset harrastus- ja toimintamahdollisuudet tukevat lapsia ja perheitä:

- Seurakunnan koululaistyö tarjoaa kerhoja, partion, retket, leirit ja tapahtumat, jotka kokoavat matalan kynnyksen toimintaan suuren määrän alakoululaisia. Kerhotoiminta on avointa ja edullista tai maksutonta harrastustoimintaa.
- Kunta sitoutuu pitkäjänteiseen kerhotoiminnan yhteiskehittämiseen järjestöjen ja yhdistysten, seurakuntien kanssa: Koulukerhotoimintaa järjestetään oppilaille eri kouluissa
- Jokaiselle lapselle ja nuorelle tarjotaan maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä lasten ja nuorten harrastustoiveita kuunnellen harrastamisen Suomen mallin mukaisesti (Vihdissä Hobby Hour)
- Aamu- ja iltapäivätoiminta järjestetään ensisijaisesti ensimmäisen luokan oppilaille ja resurssien riittäessä myös osalle toisen luokan oppilaista.
- MLL järjestää kirjastoklubi-toimintaa alakouluikäisille
- Joillakin kouluilla on lukumummit ja -vaarit, sekä koulumummit ja -vaarit
- Huoltaja ja oppilas osallistuvat aktiivisesti arjen toiminnan ja toimintaympäristön suunnitteluun: oppilaiden osallisuutta ja hyvinvointia yhteisön jäsenenä seurataan ja tuetaan yhteisöllisenä oppilashuoltona, jota suunnittelee ja toteuttaa oppilaat, huoltajat ja koulun henkilökunta yhdessä.

- Koulujen ja varhaiskasvatuksen yhteisöllisen opiskelijahuoltotyön kehittäminen yhtenäiseksi alueella.
- Vihdissä on käytössä Kuusi askelta kouluun –toimintamalli, jonka tavoitteena on tukea perheitä perus- ja turvataitojen harjoittelussa esikoululaisesta kohti koulua siirryttäessä. Mallia kehitetään edelleen koulun puolella: lapsen neljä askelta koulussa. Uusia toimintamalleja kehitetään myös muihin nivelvaiheisiin.
- Vihdin kunnan nuorisopalvelut toteuttaa yhteistyössä seurakunnan kanssa koulunuorisotyötä kaikilla Vihdin kunnan yläkouluilla.
- Perusopetuksen päättövaiheessa olevia oppilaita tuetaan toiselle asteelle siirtymisessä monialaisella yhteistyöllä.

Oppilaiden yksilöllistä kasvua, kehitystä ja koulutusta tukemaan tarjotaan joustavia yhteistyössä toteutettuja palveluita. Esimerkiksi koulupoissaoloihin ja koulunkäynnin keskeytyksiin tarvitaan monialaista työskentelyä kodin, koulun, lastensuojelun, oppilashuollon, erityisnuorisotyön ja Karviaisen tukipalveluiden välillä.

- KouluKunnossa -hankkeen kautta otamme käyttöön Lu-alueella läsnäolomallin, joka tuo puuttumisen keinoja jo käytössä olevaan poissaolomalliin.
- KouluKunnossa -hankkeen kautta jalkautetaan tutkimustietoon pohjautuva B2S-interventiomalli sekä ennaltaehkäisy keinoja kouluihin. Hankkeessa kehitetään myös monialaisen verkostoyhteistyön sujuvuutta koulupoissaoloihin puuttumiseksi.
- Ope Poppanen –toiminnassa pyritään tavoittamaan koulutuksesta syrjäytymisvaarassa olevat alakouluikäiset lapset, joilla on kouluhaluttomuutta tai muita käyttäytymiseen liittyviä pulmia, ja tarjoamaan heille yhtenäistä tukea koti-koulu-rajapinnassa. Toiminnan kautta tukea voidaan viedä sekä luokkaan, että oppilaan kotiin pedagogisena ohjauksena. Toiminnassa pyritään kehittämään joustavia, aidosti oppilaan tarpeista lähteviä tukimuotoja.
- Ennaltaehkäisevä päihdekasvatustyö. Esimerkkinä Haltuun ja Selvä juttu sekä suun terveydenhoidon ja koulun yhteistyö nuuskan käytön vähentämiseksi
- Päihteiden käytön varhainen tunnistaminen. Esimerkkinä nuorisoseman rooli päihdekartoituksissa, varhaisissa hoitointerventioissa ja hoitoonohjauksissa. Säännöllinen lääkärin konsultaatiomahdollisuus.
- Perheneuvolan ja perhesosiaalityön palvelut jalkautuvat tarpeen mukaan kouluille
- Hoidollispedagogista opetus- ja konsultaatiotyötä tehdään ala- ja yläkouluissa
- Yhteistyö erikoissairaanhoidon kanssa. Esimerkkinä alakouluikäisille Hyks varhain – toimintamalli, sekä erikoissairaanhoidon menetelmäkoulutukset (IPC ja CoolKids).

Toisen asteen opiskelijoille mahdollistetaan mm. opiskeluvaikeuksien ilmetessä työpajajakso, jolloin hän ei menetä opiskelupaikkaansa. Oppilaan / opiskelijan jäädessä koulutuksesta pois, tulee eri organisaatioiden reagoida tilanteeseen nopeasti ja yhteistyössä. Työmalleja on edelleen kehitettävä monialaisesti.

Ennaltaehkäisevä etsivä nuorisotyö tukee toisen asteen opiskelijoiden arkea ja opiskelua yksilötyön ja ryhmätoimintojen avulla.

Resurssit, joilla mahdollistetaan suunnitelmakauden toimenpiteet

- Perusopetuksessa tarvitaan tuntikehys, josta on mahdollista ohjata joustavaa resurssia muuttuvien tarpeiden mukaisesti. Lisäksi tarvitaan ohjaajaresurssia ja suositusten mukaiset opiskeluhuollon monialaiset palvelut: kuraattori-, psykologi- ja terveydenhuollon palvelut.
- Hyvin toimivien peruspalvelujen turvaaminen.
- Osaava ja pätevä henkilöstö mahdollistaa oppilaan yksilöllisen etenemisen.

Kouluilla tulee olla riittävän monipuoliset ja joustavat opetusjärjestelyt sekä sovitut käytänteet monialaisen yhteistyön rakentamiseksi oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

Tavoite 4: Myönteiseen tulevaisuuteen suuntaava nuori

Nuorisotyön keskeisenä tehtävänä on vahvistaa nuorten osallisuutta sekä mahdollistaa matalan kynnyksen toimintaan osallistuminen. Nuorisotyö pyrkii edistämään, tukemaan ja ylläpitämään lasten ja nuorten sekä muiden kuntalaisten välillä käytävää rakentavaa vuoropuhelua. Sekä avoimen että erityisnuorisotyön roolia matalan kynnyksen palveluna pyritään vahvistamaan. Nuorisotyön, koulujen ja oppilaitosten opiskelijahuollon ja nuorisotaseman verkostoivaa työtettä vahvistetaan. Tämän kautta mahdollistetaan nuorille suunnatut tukipalvelut oikea-aikaisesti.

Nuorten kouluttautuminen ja työllistyminen ovat keskeinen tavoite alueella. Koulutuksen ulkopuolelle jäämistä pyritään ehkäisemään oppilashuollon, nuorisotyön ja ohjaamopalvelujen avulla.

Suunnitelmakaudella vahvistetaan nuoren osallisuutta häntä koskevissa suunnitelmissa ja päätöksenteossa. Nuori itse on aktiivinen toimija ja vastuussa omien asioiden etenemisestä yhteistyössä tarvittavan verkoston kanssa. Tällöin mm. tiedonsiirtoon liittyvät pulmat vähentyvät. Nuorten osallisuutta tuetaan myös mm. nuorisovaltuustotoiminnalla, työllistymistä

edistävillä kesätyöseteleillä sekä työllistymistä edistävien tapahtumien avulla.

Vihdin kunnassa nuorten ja kuntalaisten osallisuutta päätöksentekoon on lisätty Nuorten akatemian toteuttamalla osallisuustyöpaja-kokonaisuudella ”Osallisuutta edistämässä”. Osallistuvan budjetoinnin avulla kuntalaisilla on mahdollisuus päästä vaikuttamaan käytössä olevien resurssien kohdentamiseen.

Karviaisen Nuorisoasema auttaa 13 – 18-vuotiaita vihtiläisiä ja karkkilalaisia nuoria, ammattikoulun ja lukion opiskelijoita sekä heidän perheitään tarjoamalla luottamuksellista keskusteluapua elämän solmukohdissa. Nuorisoasemalla järjestetään yksilötapaamisia, tilannekartoituksia, perhe- tai verkostotapaamisia, vanhemmuuden tukea sekä puhelinkonsultaatiota. Palvelut ovat maksuttomia.

MLL tarjoaa myös palveluja nuorille; nuortennetti ja -puhelin (MLL keskusjärjestö). Lisäksi järjestetään lastenhoitokursseja, joiden avulla voi hankkia työmahdollisuuksia tilapäisenä lasten hoitajana.

Suunnitelmakauden toimenpiteet

Nuoren ajattelun ja vastuullisuuden herättelemine sekä tuki päihteisiin liittyvissä asioissa on suunnitelmakaudella keskeistä. Nuorten asemaa osana kuntaa/kaupunkia vahvistetaan lisäämällä dialogisuutta eri ikäisten kuntalaisten kesken.

- Tuetaan osallisuutta: nuorten vaikuttamiskanavat (oppilaskunnat, nuorisovaltuusto, talotoimikunnat), osallisuuden näkökulma tulee huomioida kaikessa toiminnassa.
- Lisätään verkostoyhteistyötä nuorten asiakassuunnitelmien laadinnassa ja palveluiden toteutuksessa Ohjaamon avulla
- Järjestetään tavoitteellista kohdennettua pienryhmätoimintaa luku- vuodesta 2019-2020 alkaen.
- Tuetaan matalan kynnyksen harrastustoimintaa (harrastustakuu)
- Vahvistetaan nuorisotyötä matalan kynnyksen palveluna
- Parannetaan nuorisotyön saavutettavuutta

Päihteiden käytön ennaltaehkäisyä ja hoitoa tehostetaan. Lisäksi nuoren toimintakykyä ja hyvinvointia vaarantavien mielenterveyspulmien hoitamista tehostetaan oikea-aikaisin toimenpitein.

- Päihteitä käyttävien nuorten tilanteisiin puuttuminen on aktiivista ja aikuisten päihteiden käyttöön liittyvien riskien tietoisuutta lisätään.
- Päihdekasvatusta järjestetään kouluilla ja oppilaitoksissa.
- Ohjaus ja yhteistyö laaja-alaisesti nuorisoseman kanssa.

- Koulunuorisotyön avulla mahdollistetaan turvallisen aikuisen läsnä-olo säännöllisesti kaikilla Vihdin yläkouluilla ja oppilaitoksissa.
- Nuorisoasema toteuttaa nuoren tarvitsemat päihdekartoitukset sekä varhaisvaiheessa olevan päihteidenkäytön hoitoa.
- Suunnitelmakaudella hyödynnetään puolustusvoimien kutsuntoja riskinuorten seulonnassa ja tukipalveluiden piiriin ohjaamisessa. Kutsuntaikäisten liikuntatoimintaa kehittämällä autetaan nuorta selviämään paremmin palvelusajastaan ja vahvistetaan nuoren itsetuntoa.
- ICP- ja CoolKids lyhytterapiakoulutukset oppilashuollon työntekijöille mahdollistavat varhaista, oikea-aikaista tukea oppilaille. Lisäksi alueella on käytössä varhais-OPS malli, jolla hoidetaan keskivaikeasta masennuksesta kärsiviä opiskelijoita lyhytterapeuttisin menetelmin HYKS ostopalvelusopimuksella.
- Tarjotaan mahdollisuus toisen asteen opintojen suorittaminen osittaisesti työpajalla
- Vahvistetaan nuorisotyötä matalan kynnyksen palveluna
- Uudenmaan koulutuksenjärjestäjien ja Uudenmaan liiton laatimassa yhdessä takuuseen ohjauskirjassa on vinkkejä toisen asteen opintojen loppuun saattamisen auttamiseen

Resurssit, joilla mahdollistetaan suunnitelmakauden toimenpiteet

- Riittävä ja osaava henkilöstö, erityisesti nuorisopalveluissa
- Eri toimijoiden yhteistyö ja verkostoituminen
- Kolmannen sektorin ja kunnan/kaupungin yhteistyön suunnitelmallisuus

Lyhyt kooste kehittämistoimenpiteistä, joita toteuttamalla vahvistetaan lasten ja nuorten hyvinvointia

Kehittämistoimenpiteiden vaikuttavuutta seurataan sähköisen hyvinvointikertomuksen indikaattoreilla.

Tavoite	Toimenpiteitä	Vastuutaho
Vahva vanhemmuus	Perhevalmennus	Äitiys- ja lastenneuvola ja psykologi
	Lapset SIB: tukevaa vanhemmuutta vauvan odotusajasta lähtien	Karviainen
	Psykologi- ja terapiapalvelujen jalkautuminen	Karviaisen terapia- ja psykologipalvelut
	Vanhemmuusvalmennus 6kk ikäisten lasten vanhemmille	Äitiys- ja lastenneuvola
	Perhesosiaalityön jalkautuminen varhaiskasvatukseen	Varhaiskasvatus ja Karviaisen lapsiperheiden palvelut
	Avoperheneuvolatoiminta	Karviaisen perheneuvola
	Yhteiset vanhempainillat (neuvola, päiväkodit, perheiden tukipalvelut)	Varhaiskasvatus ja Karviainen
	Eroauttaminen, sovittelutoiminta	Karviaisen perheneuvola, perheoikeudelliset palvelut, Perheasiainneuvottelukeskus
	Vanhemmuuden tuen ryhmätoiminta (covid19-rajoitus)	Karviaisen perheneuvola ja Seurakunta
	Muu ryhmätoiminta	Perheneuvola, shl-mukaiset toimijat, sekä nepsy-valmentajat sekä kunnista että Karviaisesta, Vihdin Kriisikeskus Vanhemmuuden tukiryhmächat
	Asiakasohjaus 3. sektorin palveluiden piiriin	Yhteistyössä kunnat ja Karviainen

Tasapainoisesti kehittyvä leikki- ikäinen	Oikea-aikainen ja kattava ohjaus tarvittaviin palveluihin	Kaikki toimijat
	Kohtaamispaikkatoiminta	Etsivä nuorisotyö Kaikki toimijat Kunta, järjestöt, yhdistykset , seurakunnat, laajasti eri toimijat
	Pedagogiset painopistealueet: Leikin ja liikunnan pedagoginen merkitys lapsen kasvulle, kehi- tykselle ja oppimiselle sekä tun- ne- ja vuorovaikutustaitojen ke- hittymiselle Lasten osallisuuden lisääminen pienryhmätoimintaa hyödyntäen	Varhaiskasvatus Seurakunta
	Tunnetaitoryhmät	Varhaiskasvatus, perheneu- vola, terapia- ja psykolo- gipalvelut
	Sosiaalityön ja perheneuvolan konsultaatiot päiväkoteihin ja kouluihin Palveluiden yhteensovittaminen Kohtaamispaikkatoiminta	Perheiden sosiaalipalvelut, perheneuvola Kaikki toimijat Kunta, järjestöt, yhdistykset , seurakunnat, laajasti eri toimijat
Osallistuva ja oppiva koululainen	Kuusi askelta kouluun ja neljä askelta koulussa	Varhaiskasvatus ja opetus
	Koulupoissaoloihin puuttumisen yhteinen malli, ennaltaehkäisyn keinot ja B2S –interventiot	Opetus, Karviaisen tukipal- velut
	Positiivinen cv	Opiskelijahuolto
	Ope Poppanen	Opetus
	Hoidollis-pedagogiset pienryhmät	Yhteistyö koulut ja Karviai- nen: hope-sairaanhoidajat ja koulut
	Yhteisöllisen oppilashuoltotyön kehittäminen	Kaikki toimijat

	Harrastetakuu Palveluiden yhteensovittaminen Koulunuorisotyö Ahdistuksen hallinnan ryhmätöiminta	Sivistystoimi Kaikki toimijat Nuorisopalvelut Karviaisen psykologit
	Yksilöllisten opetussuunnitelmien käyttö kaikissa opiskeluvaiheissa Oppilaskunnat, nuorisovaltuusto, kesätyösetelit, talotoimikunnat, osallistava budjetointi Koulunkäyntiä tukeva työ (esim. kerhot) Haltuun ja Selvä juttu - päihdekasvatustunnit Kohtaamispaikkatoiminta	Opetus Nuorisopalvelut Kunnat, SRK ja 3.sektori SRK, nuorisopalvelut Kouluterveyden-huolto Kunta, järjestöt, yhdistykset, seurakunnat, laajasti eri toimijat
Myönteiseen tulevaisuuteen suuntautuva nuori	Oppilaskunnat, nuorisovaltuusto, kesätyösetelit, talotoimikunnat, osallistava budjetointi Kutsuntatarkastukset – riski- nuorten seulonta ja tukeminen HYKS-varhain OPS IPC-ja CoolKids menetelmät Palveluiden yhteensovittaminen Nuorten ohjaaminen palveluihin Koulunuorisotyö, nuorisotilatoiminta, pop up -nuorisotyö Kohtaamispaikkatoiminta	Nuorisopalvelut Opiskeluterveydenhuolto, Etsivä nuorisotyö Erikoissairaanhoido, Karviainen, kunnat Kaikki toimijat Etsivä nuorisotyö, Kaikki toimijat Nuorisopalvelut Kunta, järjestöt, yhdistykset, seurakunnat, laajasti eri toimijat

5. SUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen on jatkuva prosessi, jonka tulokset näkyvät viiveellä, usein vasta vuosien kuluttua. Ilman ennaltaehkäisevää suunnitelmaa ja työtettä toiminta ohjautuu helposti korjaavaan työhön. Perheiden, lasten ja nuorten hyvinvointia edistää palvelujen oikea kohdentuminen oikeaan aikaan. Tarkoituksenmukaiset palvelurakenteet, riittävän varhaiset ennaltaehkäisevät palvelut ja tukitoimet ovat myös kuntatalouden näkökulmasta vaikuttavia ratkaisuja.

Kansallisen lapsistrategian mukaisesti lapsen oikeuksia kunnioittavassa Suomessa lapsiin, nuoriin ja perheisiin vaikuttava toiminta nojaa suunnitelmalliseen lapsi- ja perhepolitiikkaan. Vision mukaisessa yhteiskunnassa varmistetaan, että toiminnan vaikutukset lapsiin arvioidaan huolellisesti ja lapsiin koskeva päätöksenteko perustuu tietoon ja asianmukaiseen harkintaan.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain kuntien hyvinvointikertomuksen seurannan yhteydessä (Vihti: [Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021–2025 - Vihti.](#)) Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoite on olla elävä asiakirja, joka toimii paikallisen verkostoyhteistyön ja suunnittelun välineenä. Lähtökohtana onkin ”jatkuvan prosessin periaate”. Suunnitelma itsessään ei ole lopputuote; sen arvo ja hyöty tulevat vasta sen toteuttamisen kautta. Kyse on toimijoiden yhteisen käsityksen löytämisestä siitä mitä asioita nostetaan käsiteltäväksi ja miten niitä viedään eteenpäin. Päämääränä on saavuttaa pitkäjänteisesti positiivista muutosta lasten, nuorten ja perheiden arkeen.

Perusopetuksen laatukriteerit (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:29) määrittelevät opetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä koulun kerhotoiminnan laatukriteerit. Kriteeristö antaa kansallisen työkalun ja määrittelyn tarkastella lyhyemmällä ja pidemmällä aikavälillä kuntakohtaisesti esi- ja perus, sekä 2.asteen opetuksen rakenteellista ja toiminnallista laatua. Kriteeristössä on valmiit laatukortit 13 painopistealueeseen. Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman teemoista mm. Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki, osallisuus ja vaikuttaminen, kodin- ja koulun yhteistyö, fyysiset ympäristöt, turvallisuus, aamu- ja iltapäivätoiminta sekä kerhotoiminta ovat hyödynnettäviä laatukortteja.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa 2022 on tehty näkyväksi kolmannen sektorin toimijoiden tärkeä osuus perheiden hyvinvoinnin edistämisessä. Suunnitelman laadinnassa on keskitytty yhteistyössä löytämään lasten ja perheiden hyvinvoinnin kannalta keskeisiä ja konkreettisia

toimia, joita kunnat, kuntayhtymä, seurakunnat ja kolmannen sektorin toimijat toteuttavat.

Lähteet:

[Kansallinen lapsistrategia : Komiteamietintö - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](#)

[Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2021–2025 - Vihti](#)

[Perusopetuksen laatukriteerit opetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä koulun kerhotoiminnan laatukriteerit. \(Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:29\)](#)

Liite 1:

Poissaoloihin puuttuminen Karkkilan ja Vihdin perusopetuksessa Poissaolot voivat olla selvitettyjä, sairauspoissaoloja, luvattomia tai muuten huolehduttavia poissaoloja. Tuntirajoissa seurantajakso on yksi lukukausi.	<i>Opiskeluhuollon henkilöstön konsultointi mahdollisimman varhain</i> Huoli puheeksi Oppilaan poissaoloista herää huoli kotona tai koulussa. Toistuvien luvattomien selvitettyihin poissaoloihin tulee puuttua varhain. Opettaja keskustelee asiasta oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin ja sopii mahdollisesta yhteydenotosta oppilashuollon työntekijään.		Sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto harkittava Yli 50 tuntia alakoulussa 70 tuntia yläkoulussa Arvioidaan, miten jo annettu tuki on toteutunut ja toiminut. Huoltajien ja koulun on harkittava muiden toimijoiden kutsumista yhteistyöhön ja pohdittava puuttumisen keinoja. Mikali oppilaalla on jo olemassa hoito- tai palvelukontaktteja, järjestetään yhteinen tapaaminen. Sovitaan yhteydenpidosta koulun, huoltajien ja yhteistyötahojen välillä. Mikali kontakteja ei ole, on harkittava mikä taho voisi parhaiten oppilasta auttaa. Huoltajia ohjataan palvelujen piiriin: esim. perheneuvola, perhesosiaalityö, nuorisosema, terveyspalvelut Sovitaan, miten oppilaan tilannetta seurataan ja millaista tukea oppilas tarvitsee. Sovitaan seurantalaverin ajankohita ja vastuunhenkilö oppilaan asioissa.
	Ennalta ehkäisevä toiminta Yhteisöllisen opiskeluhuollon keinoin lisätään oppilaiden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Sujuva yhteistyö kodin ja koulun välillä. Oppilaiden poissaoloja seurataan systemaattisesti. Opettaja merkitsee poissaolot Wilmaan ja seuraa niitä.		Lastensuojelumuutostu harkittava. Yli 70 tuntia alakoulussa 90 tuntia yläkoulussa Mikali tukitoimet ja seurantalaverit eivät auta ja poissaolot jatkuvat, tehdään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto tai lastensuojelumuutostu. Koulu on tässä vaiheessa selvittänyt poissaolojen syitä omalta osaltaan ja käyttänyt koulun tukitoimia monipuolisesti. Lastensuojelumuutostu pohjana on huoli poissaolojen aiheuttamasta sytytyymisriskistä ja normaalien kehityksen ja koulunkäynnin vaarantumisesta. Ilmoituksessa mainitaan koulussa jo tehdyt kartoitukset, tukitoimet sekä huoltajien kanssa tehty yhteistyö. Tämän vaiheen toimijat sopivat, miten oppilaan koulunkäynti turvataan ja miten yhteistyötä tehdään. Sovitaan myös seurantalaveri.